

***Biedrības „Latvijas Nedzirdīgo savienība”
Domes pārskata ziņojums
par darbības programmas 2017.-2021. gadam
ieviešanu***

SATURS

1. Ievads	3
2. Interesu aizstāvība un pieejamība.....	4
3. Cilvēkresursi un organizācijas kapacitātes stiprināšana.....	11
4. Zīmju valoda, izglītība, kultūra.....	17
5. Sociālie pakalpojumi.....	22
6. Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste.....	25

IEVADS

Cienījamie Latvijas Nedzirdīgo savienības 20. kongresa delegāti!

Latvijas Nedzirdīgo savienības (turpmāk - LNS) Domes pārskata ziņojums LNS 20. kongresam par LNS darbības programmas 2017.-2021. gadam ieviešanu laika posmā no 2017. gada 20. augusta līdz 2021. gada 30. jūnijam, kad LNS Domes sēdē tika apstiprināts šis ziņojums.

LNS darbības programmas 2017.-2021. gadam ieviešanu nodrošināja LNS Domes 2017. gada 20. augustā ievēlēta LNS izpildinstitūcija – LNS valde sekojošā sastāvā: valdes priekšsēdētāja Sandra Gerenovska, valdes priekšsēdētāja vietniece Inese Immure un valdes priekšsēdētāja vietniece Brigita Lazda, valdes locekļi: Māra Lasmane, Juris Grundulis (līdz 2020.gada 28.maijam), Ainārs Osmanis, Zigmārs Ungurs, Gundega Paņko (no 2020.gada 28.maija)

Ieviešot LNS darbības programmas 2017.-2021. gadam LNS darbojusies, ievērojot LNS statūtus, Latvijas likumos un normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Ziņojums sastāv no 19.kongresā apstiprinātām piecām darbības jomām:

1. Interesu aizstāvība un pieejamība;
2. Cilvēkresursi un organizācijas kapacitātes stiprināšana;
3. Zīmju valoda, izglītība, kultūra;
4. Sociālie pakalpojumi;
5. Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste

iekļauto 35 darbības pamatvirzienu ieviešanas pārskata periodā, kas ietver saturisko izpildi un statistiskos datus. Ziņojums veidots, kā secīgs pārskats par šajos darbības virzienos apstiprinātās darbības programmas ieviešanu, un pielikuma “Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienības darbības programmas 2017.-2021. gadam izpilde”.

LNS Domes ziņojums patiesi un pilnīgi atspoguļo LNS darbības programmas 2017.-2021. gadam ieviešanu.

1. Interesu aizstāvība un pieejamība.

Pārskata periodā LNS darbojusies, ievērojot LNS 19. kongresā 2013. gada 18. augustā apstiprināto, statūtu nosacījumus. Šajā periodā biedrības LNS organizatoriskā struktūrā darbojās astoņas reģionālās biedrības, kuru darbība aptvēra visu Latviju.

Pārskata periodā notikušas augstākās lēmējinstiūcijas kongresu starplaikā – 16 Domes sēdes un izpildinstiūcijas – 48 Valdes sēdes.

LNS izvērtusi plašu darbību LNS biedru interešu aizstāvībā. Noticis regulārs ANO Konvencijas īstenošanas Latvijā monitorings. LNS vadība piedalījās gan klātienē, gan attālināti interneta video platformās (Zoom, MS Teams u.c.) dažādās sēdēs, ko rīkoja Labklājības ministrija, kurās tika skatīts jautājums par ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām. Sēžu laikā, vai pēc sēdēm tika iesniegti vairāk kā 115 priekšlikumi. *Sīkāk skat.1. pielikuma 1.darbības jomā "Interesu aizstāvība un pieejamība" pirmajā darbības pamatvirzienā.*

Lai aizstāvētu personu ar dzirdes traucējumiem tiesību ievērošanu likumdošanas un normatīvajos aktos, tika veikts regulārs likumdošanas un normatīvo aktu monitorings. LNS vadība regulāri piedalījās dažādās LR Saeimas komisijās gan klātienē, gan attālināti video platformās (Zoom, MS Teams u.c.), kurās tika skatīti dažādu normatīvo aktu grozījumi. Ir notikušas tikšanās ar Saeimas un pašvaldības deputātiem. Nosūtītas ar elektronisko parakstu parakstītas vēstules vairāk nekā 130 priekšlikumiem dažādām ministrijām u.c. valsts iestādēm, par cilvēku ar dzirdes traucējumiem problēmām un vajadzībām, to risinājumiem, par nepieciešamību veikt normatīvajos aktos grozījumus.

Lielākie panākumi:

Izglītības likumā izdevās iekļaut latviešu zīmju valodu.

9.pantā ir pateikts – Izglītības ieguves valoda (2¹) Izglītības iestādēs, kuras īsteno speciālās izglītības programmas izglītojamajiem ar dzirdes traucējumiem, kā arī citās izglītības iestādēs, kurās tiek nodrošināta atbilstoša mācību vide izglītības ieguvei **latviešu zīmju valodā**, izglītību var iegūt **latviešu zīmju valodā**.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā arī izdevās iekļaut latviešu zīmju valodu.

3. pantā Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi ir pateikts – 6) Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi veicina sabiedrības izpratni par Latviju kā tiesisku un nacionālu valsti, stiprina latvisko identitāti, latviešu valodas, tai skaitā latgaliešu rakstu valodas un **latviešu zīmju valodas**, lietojumu, veicina sabiedrības saliedētību uz valsts valodas pamata, popularizē nacionālo kultūru, mākslu un tradīcijas, sekmē to uzturēšanu un izkopšanu, atbalsta demokrātisku patriotismu, padziļina izpratni par tiesiskumu, nacionālajām vērtībām, Latvijas valsts un tās reģionu, latviešu un lībiešu tautu un Latvijas mazākumtautību vēsturi un ikdienu.

8. pantā Sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmas, pakalpojumi un to izplatīšana ir pateikts – (5) Sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis pēc iespējas nodrošina savu raidījumu, to fragmentu un citu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti. Sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nodrošina atsevišķu audiovizuālu raidījumu pielāgošanu personām ar dzirdes traucējumiem, šos raidījumus subtitrējot vai tulkojot **latviešu zīmju valodā**.

Notariāta likums ilgu gadus pieprasīja nedzirdīgiem cilvēkiem 2 lieciniekus. Un, ja kādam nebija pazīstamu dzirdīgo cilvēku, kuri būtu gatavi kļūt par lieciniekiem, tad pastāvēja problēma.

Šobrīd 94.punktā pateiks – Taisot aktus, kuros piedalās neredzīgas vai nedzirdīgas personas, kā arī personas ar tādiem runas traucējumiem, kuri liedz tām mutvārdos paust savu gribu, nepieciešama liecinieka klātbūtne, ja vien šīs personas no tās neatsakās. Personu atteikšanās no liecinieka klātbūtnes norādāma aktā.

Ja aktā piedalās persona, kura ir nedzirdīga, kura runas traucējumu dēļ nespēj mutvārdos paust savu gribu un neprot vai nespēj izlasīt notariālo aktu, liecinieka klātbūtne ir obligāta un akta dalībniekam nav tiesību no tās atteikties.

Ministru kabineta noteikumos Nr.761 “Noteikumi par civilstāvokļa aktu reģistriem” vēl 2020.gadā bija izlasāms vārds – “kurlmēmie”. Un šie ierobežojumi reizēm mūsu cilvēkiem traucēja patstāvīgi pierēģistrēt piemēram jaundzimušo, jo ar pieprasīja, lai nāk ar tulku, vai personu, kas viņus saprot un Dzimtsarakstu darbinieks pat atteicās komunicēt rakstiski. Šobrīd šo MK noteikumu 10. pants ir šādā redakcijā:

“Ja dzimtsarakstu nodaļas atbildīgā persona nespēj mutvārdos vai rakstiski saprasties ar personu ar invaliditāti vai personu, kurai nepiemīt rakstītprasme vai lasītprasme, reģistra ierakstā ziņas par personu ar invaliditāti vai personu, kurai nepiemīt rakstītprasme vai lasītprasme, iekļauj tādas atbalsta personas klātbūtnē, kura var saprasties ar minēto personu un kura ar savu parakstu apliecina, ka reģistra ierakstā iekļautās ziņas atbilst personas ar invaliditāti gribai vai tās personas gribai, kurai nepiemīt rakstītprasme vai lasītprasme. Ja persona spēj mutvārdos paust savu gribu un spēj izlasīt reģistra ierakstā iekļautās ziņas, atbalsta personas klātbūtne nav obligāta. Ja persona nespēj rakstīt, bet spēj lasīt, persona izlasa reģistra ierakstā iekļautās ziņas un apstiprina, ka tās atbilst personas gribai. Ja persona spēj izlasīt reģistra ierakstā iekļautās ziņas un spēj rakstīt, viņa pašrocīgi uzraksta, ka reģistrā iekļautās ziņas ir izlasījusi un ka tās pareizi izteic personas gribu. Dzimtsarakstu nodaļas atbildīgā persona komunikācijā ar minēto personu atbilstoši iespējām izmanto alternatīvās komunikācijas veidus un līdzekļus. Par to izdara atzīmi reģistra ieraksta piezīmju daļā. Šāda kārtība piemērojama arī tad, ja persona ar invaliditāti vai persona, kurai nepiemīt rakstītprasme vai lasītprasme, ir civilstāvokļa akta paziņotājs.”

Jaunā redakcija, personai ar dzirdes traucējumiem, ļauj brīvi izvēlēties atteikties no atbalsta personas vai nē. Ļauj patstāvīgi mēģināt komunicēt rakstiski un Dzimtsaraksta darbinieku, ja spēj runāt, savu sakāmo pateikt mutiski utt. *Sīkāk skat.1. pielikuma 1.darbības jomā “Interēšu aizstāvība un pieejamība” otrajā darbības pamatvirzienā.*

Pārskata periodā notika arī regulāra dalība valsts un pašvaldību institūciju izveidotajās padomēs, darba grupās un citās institūcijās ar NVO līdzdalību. Piemēram, LNS prezidente Sandra Gerenovska darbojās Invaliditātes lietu nacionālajā padomē un Sociālās integrācijas valsts aģentūras (turpmāk – SIVA) Konsultatīvā padomē. LNS viceprezidente Inese Immure darbojusies Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomē - Sabiedriskā konsultatīvā padomē. Latvijas Nedzirdīgo savienībai (t.sk. visām reģionālajām biedrībām ar pašvaldībām) ir laba sadarbība ar daudzām valsts un pašvaldību iestādēm. Visciešākā sadarbība ir izveidojusies ar šādām valsts iestādēm: Labklājības ministriju, Tiesībsargu, Latvijas TV, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomi, Rīgas domes Labklājības departamentu, Valsts ugunsdzēsšanas un glābšanas dienestu, Nodarbinātības valsts aģentūru, Sociālās integrācijas valsts aģentūru, Tiesu administrāciju, Valsts kanceleju u.c. Vislabākā sadarbība ir ar Rīgas,

Rēzeknes, Daugavpils, Valmieras, Smiltenes, Kuldīgas un Liepājas pašvaldībām. *Sīkāk skat.1. pielikuma 1.darbības jomā "Interesu aizstāvība un pieejamība" trešajā darbības pamatvirzienā.*

Sadarbībā ar Eiropas Nedzirdīgo savienību (turpmāk - EUD) un Pasaules Nedzirdīgo federāciju (turpmāk – WFD). LNS pārstāvji piedalījušies visās pārskata periodā notikušajās EUD ģenerālajās asamblejās un WFD ģenerālajā asamblejā 2019. gadā no 20-27.jūlijam.

Piedalījāmie arī dažādos EUD un WFD pētījumos un aptaujās, piemēram:

- 2017.gada oktobra mēnesī WFD pētījumā par nedzirdīgo izglītību;
- 2019.gada novembra mēnesī EUD aptaujā par Direktīvu 2016/2012 par publiskā sektora iestāžu tīmekļa vietņu un mobilo lietojumu pieejamību Latvijā;
- 2020.gada marta mēnesī EUD aptaujā par Covid-19 pandēmiju.
- 2021.gada februāra mēnesī EUD projekta aptaujā par nedzirdīgo senioru vajadzībām pēc mācībām un aktivitātēm utt.

Sīkāk skat.1. pielikuma 1.darbības jomā "Interesu aizstāvība un pieejamība" ceturtajā darbības pamatvirzienā.

Pārskata periodā ir notikušas regulāras informācijas apmaiņas ar Latvijas NVO, gan apmainoties ar informāciju, gan rakstot un kopīgi parakstot vēstules, kuras tika iesniegtas augstākās institūcijās. Ir saglabājusies lieliska sadarbība ar NVO "Sustento" un NVO "Apeironi".

Kā jau iepriekš tika minēts, ka LNS prezidente Sandra Gerenovska darbojās Invalitātes lietu nacionālajā padomē un Sociālās integrācijas valsts aģentūras (turpmāk – SIVA) Konsultatīvā padomē. Šajās padomēs vienmēr piedalījās arī citu NVO un valsts iestāžu pārstāvji. Šajā padomēs vienmēr notika regulāras informācijas apmaiņas. Ik pa laikam iekļāvāmie arī reģionālo NVO centru darbībā. Piedalījāmie viņu organizētajos pasākumos, rīkotajās izstādēs, kur mēs sniedzām informāciju par LNS, par nedzirdīgo latviešu zīmju valodu. Tāpat izmantojām iespēju piedalīties arī citos bezmaksas NVO rīkotajos semināros, konferencēs, diskusijās, pilnsapulcēs utt. *Sīkāk skat.1. pielikuma 1.darbības jomā "Interesu aizstāvība un pieejamība" piektajā darbības pamatvirzienā.*

Realizējot darbības virzienu **"Nedzirdīgo personu tiesību uz informācijas pieejamību aizstāvība"**, notikusi regulāra sadarbība ar Latvijas Televīziju par subtitrēto un zīmju valodā tulkoto raidījumu apjoma pieaugumu nodrošināšanā. Uzsākta sadarbība ar citiem audiovizuālajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem (RīgaTV24 un ReTV par atsevišķu raidījumu nodrošināšanu ar tulkojumu zīmju valodā. Saeimai tika iesniegti likumdošanas priekšlikumi ("Sabiedrisko elektronisko plašsaziņu līdzekļu un to pārvaldības likumam"). Tāpat notikušas vairākas sarakstes ar LR Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisiju, NEPLP un LTV ar prasību nodrošināt aktuālāko notikumu atspoguļošanu TV ēterā, nevis interneta platformā.

2017. gads

Iesniegta LR Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai vēstule rast iespēju piešķirt papildfinansējumu LTV raidījumu pieejamībai cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem.

Neskatoties uz 4 gadus nemainīgo valsts mērķdotāciju LTV raidījumu pieejamības nodrošināšanu cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem – 157 882 eiro, LTV izdevies, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielināt subtitrēto raidījumu skaitu par 1, 7 %.

No 2017. g. oktobra LTV sāk raidīt ar subtitriem (atkārtojuma režīmā) 2 jaunus raidījumus: par ārpolitiku – «Pasaules panorāma» un izklaides raidījumu "Kurš ir kurš?"

Pirmo reizi ar subtitriem piedāvāts raidījumi “Mans zaļais dārzs” un „Garšu skola. Kulinārijas raidījums”.

LR Proklamēšanas dienā ar subtitriem vai surdotulkojumu (TV ēterā vai inetermeta tika nodrošināti vairāku svētku raidījumi:

Dievkalpojums Doma baznīcā, Saeimas priekšsēdētājas svētku uzruna, Nacionālo bruņoto spēku parāde, Valsts prezidenta svētku uzruna.

2018. gads

Iesniegti LR Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai priekšlikumi par LTV raidījumu pieejamību cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, rosinot likumprojektā, “Sabiedrisko elektronisko plašsaziņu līdzekļu un to pārvaldības likums” iekļaut latviešu zīmju valodas un subtitru lietojumu elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos. Divi LNS priekšlikumi tika ņemti vērā.

Lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku informāciju par 2018.gada Phjončhanas Ziemas Olimpiskajām spēlēm cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, Latvijas Televīzija ar surdotulkojumu pārraidīja gan atklāšanas un noslēguma ceremoniju (LTV7), gan vairāk nekā divu nedēļu garumā Olimpisko spēļu laikā, ar surdotulkojumu īpašo raidījumu par spēļu aktualitātēm – “Olimpisko spēļu studija” (katru vakaru interneta platformā www.ltv.lv vienlaikus ar raidījuma translāciju LTV 7). Pirmo reizi Latvijas vēsturē Ziemas olimpisko spēļu atklāšana un noslēgums tiek raidīts īpašā formātā, tulks redzams visā augumā.

13. Saeimas vēlēšanām veltītie raidījumi tika nodrošināti ar tulkojumu zīmju valodā tiešraidē interneta platformā www.ltv.lv.

Pirmo reizi Latvijas vēsturē TV tiešraidē tika raidīta Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera uzruna Eiropas Parlamentā un debates par situāciju Eiropas Savienībā (ar tulkojumu zīmju valodā).

Latvijas 100. dzimšanas dienai par godu ar subtitriem tika piedāvātas cikla “Latvijas kods” 6 dokumentālās filmas, kā arī vairākas jaunās latviešu filmas.

Ar subtitriem tiek piedāvāts jauns raidījumu cikls “Vēstures skolotājs”.

LR Proklamēšanas dienā 18. novembrī LTV ar tulkojumu zīmju valodā pārraidīja vairākus svētku pasākumus gan LTV 7, gan interneta platformā www.ltv.lv . Tulkojums tika nodrošināts arī svētku studijai “Svinam 100!” (6 raidījumi).

2019. gads

Tikšanās ar LTV pārstāvjiem par subtitru izmēru pilnveidošanu LTV raidījumiem interneta vietnē. Titri tagad ir vienlīdz lieli abos formātos – mazajā “lodziņā” un pilnajā ekrānā.

Tikšanās ar LTV pārstāvjiem un programmatūras uzņēmuma “Tilde” Biznesa attīstības direktoru Kasparu Kauliņu par LTV raidījumu subtitrēšanas iespēju tiešraides režīmā.

Tuvojoties Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ar tulkojumu zīmju valodā interneta platformā nodrošināts diskusiju raidījums, informatīvs raidījums par vēlēšanu norisi un pēcvēlēšanu diskusija par EP vēlēšanu rezultātiem. Tāpat ar tulkojumu tika nodrošināti priekšvēlēšanu aģitācijas raidījumi.

Ar subtitriem nodrošināta Latvijā ražotā filma “Tur” (10 sērijās).

LR Proklamēšanas dienā 18. novembrī LTV ar tulkojumu zīmju valodā pārraidīti vairāki svētku pasākumi gan LTV 1, gan interneta platformā www.ltv.lv, kā arī vairākas latviešu mākslas un dokumentālās filmas.

2020. gads

LTV ar subtitriem un surdotulkojumu pārraidīja gandrīz ceturto daļu satura jeb 23 % no kopējā raidīšanas apjoma. Ar subtitriem LTV sagatavoja 21 % raidapjoma, ar tulkojumu zīmju valodā – 2 % raidapjoma. Papildus minētajām raidstundām sagatavoti īpaši projekti ieviešanai interneta vietnē LSM.LV sadaļā “Nedzirdīgajiem”

Ar tulkojumu zīmju valodā interneta platformā www.ltv.lv sāk rādīt raidījumu «4. studija» par sabiedrībai aktuālām ikdienas problēmām un “Pasaules panorāma” par ārpolitikas aktualitātēm.

19.11.2020. pieņemts “Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likums”, kas stājas spēkā 01.01.2021.

3. pants. Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi

(6) Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi veicina sabiedrības izpratni par Latviju kā tiesisku un nacionālu valsti, stiprina latvisko identitāti, latviešu valodas, tai skaitā latgaliešu rakstu valodas un latviešu zīmju valodas, lietojumu, veicina sabiedrības saliedētību uz valsts valodas pamata, popularizē nacionālo kultūru, mākslu un tradīcijas, sekmē to uzturēšanu un izkopšanu, atbalsta demokrātisku patriotismu, padziļina izpratni par tiesiskumu, nacionālajām vērtībām, Latvijas valsts un tās reģionu, latviešu un lībiešu tautu un Latvijas mazākumtautību vēsturi un ikdienu.

8. pants. Sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmas, pakalpojumi un to izplatīšana

(4) Ja Latvijas Radio vai Latvijas Televīzija veido vairākas programmas, tad vienu programmu vai daļu vienas programmas raidlaika var atvēlēt raidījumiem svešvalodās, ieskaitot šajā raidlaikā arī valsts valodā subtitrētas kinofilmas vai teātra izrādes.

(5) Sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis pēc iespējas nodrošina savu raidījumu, to fragmentu un citu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti. Sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nodrošina atsevišķu audiovizuālu raidījumu pielāgošanu personām ar dzirdes traucējumiem, šos raidījumus subtitrējot vai tulkojot latviešu zīmju valodā.

Ārkārtas situācijas laikā, saistībā ar koronavīrusa Covid - 19 izplatību Latvijā, tika nodrošinātas valdības preses konferences ar tulkojumu zīmju valodā. Sākotnēji tās bija pieejamas tikai interneta platformā www.ltv.lv. Tāpēc LNS sadarbībā ar Invalīdu un viņu draugu apvienību Apeirons griezās gan Nacionālās elektroniskās plašsaziņas līdzekļu padomē, gan LTV ar prasību izskatīt iespēju ārkārtas situācijas laikā preses konferences un LTV ziņu speciālizlaidumus par aktuālāko Covid-19 epidēmijas laikā pārraidīt ar tulkojumu zīmju valodā arī televīzijā. Reaģējot uz izteikto lūgumu, LTV no 27. marta visas ārkārtas preses konferences un ziņu speciālizlaidumus ar tulkojumu zīmju valodā sāka pārraidīt arī

TV ēterā. Ārkārtas situācijas laikā līdz 12. maijam tika nodrošināts tulkojums arī informatīvajam raidījumam "Panorāma".

JAUNUMS! Rīga TV24 piedāvāja vairākus raidījumus "Uz līnijas" ar tulkojumu zīmju valodā. "Uz līnijas" ir diskusiju raidījums, kurā piedalās interesantas Latvijas personības. Raidījuma laikā skatītāji zvana un uzdod savu jautājumu.

LTV turpina katru gadu nodrošināt Latvijas Televīzijas autoru un izpildītāju konkursu "Supernova" tulkojumu zīmju valodā. Izņēmums 2021. gadā, jo tajā gadā LTV "Supernova" neorganizēja.

2021. gads

Saglabājot visus līdzšinējos raidījumus un filmas, kas tiek nodrošināti cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, pirmajā pusgadā nākuši klāt divi jauni raidījumu cikli: "Meža stāsti" un "Zaļgalvis", ar subtitriem.

Ar surdotulkojumu tika piedāvāts ziņu speciālizlaidums "Barikādēm 30".

Pašvaldību vēlēšanās LTV nodrošināja divas priekšvēlēšanu diskusijas ar surdotulkojumu LTV mājaslapā www.ltv.lv, piecus pašvaldību vēlēšanu ziņu speciālizlaidumus ar surdotulkojumu (no tiem 3 TV ēterā).

Jaunums! Ar tulkojumu zīmju valodā klātienes pašvaldību debates "Latvija testē pašvaldības" piedāvāja ReTV un TVNET, ko varēja noskatīties gan TV ēterā, gan interneta platformā.

Kopumā abos medijos tika pārraidītas 15 debates, kurās piedalījās iedzīvotāju ziņā desmit skaitliski lielāko pašvaldību visu sarakstu līderi, savukārt piecās debatēs piedalījās skaitliski mazākās pašvaldības.

No 1. jūnija LTV paplašina TV ēterā raidīto raidījumu skaitu ar tulkojumu zīmju valodā – tagad TV ekrānā skatāmi 3 raidījumi "Dienas ziņas", "Krustpunktā" un svētdienu dievkalpojumi.

No jūnija LTV vasaras sestdienas vakaros rādīs iepriekš netitrētas latviešu mākslas filmas.

No 19. maija Latvijas Televīzijas (LTV) kanāli LTV1 un LTV7 lielāko kabeļoperatoru klientiem ir pieejami augstas kvalitātes jeb HD izšķirtspējā. Tāpat HD izšķirtspējā LTV saturs redzams sabiedrisko mediju satura atskaņotājā REPLAY.lv un portālā LSM.lv. Sākotnēji augstajā izšķirtspējā būs pieejama daļa televīzijas satura, gada laikā pakāpeniski pārejot uz HD kvalitāti visā saturā. Modernais tehniskais nodrošinājums ļaus ievērojami pilnveidot surdotulka vizuālo izvietojumu ekrānā. Tiks izveidotas divas stacionāras studijas surdotulkiem ar visu nepieciešamo tehnisko aprīkojumu. Tas dos iespēju zīmju valodas tulka attēlu ievietot, nevis līdzšinējā lodziņā, bet izgriezt kā figūru un uzklāt uz esošā attēla kadrā. Tas būs līdzīgi tam, kā LTV pārraidīja dziesmu konkursu Supernova. Šobrīd ar LTV notiek sarunas par labāko risinājumu zīmju valodas tulka attēlam.

Neskatoties uz to, ka valsts mērķdotācija LTV satura pieejamībai cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem nav mainījies kopš 2014. gada – EUR 157 882 gadā, LTV iespēju robežās cenšas palielināt šī satura apjomu, ieguldot savus līdzekļus vismaz 7 000 EUR apmērā. Plānots ar subtitriem

nodrošināt ap 25% no LTV1 un LTV7 kopējā raidīšanas apjoma, savukārt ar tulkojamu zīmju valodā ap 2 % no raidstundām.

Pārskata periodā LNS guvusi vērā ņemamus panākumus informācijas nodrošināšanā nedzirdīgajiem - veidotas videoziņas, izdots jaunā veidolā laikraksts "Kopsolī", nodrošināti LNS profili sociālajos tīklos.

Pārskatā periodā LNS sagatavotā informācija par LNS, valsts un pašvaldību institūciju sniegtiem pakalpojumiem regulāri tika nosūtīta LNS reģionālajām biedrībām, kuras tālāk klātienē, arī pandēmijas laikā caur sociāliem tīkliem (Skype, vai WhatsApp, vai LNS sociālā tīkla profilā *Facebook.com/lns.lv*) izveidotās slēgtās biedru grupās šo informāciju nodeva biedriem zīmju valodā. *Facebook.com/lns.lv* LNS profilu apmeklē vidēji 650 cilvēku dienā, 2018.gadā 1114 apmeklētāji dalījušies ar ievietotajiem materiāliem, 2019.gadā – 1454, bet 2020.gadā – 1596.

No 2017. gada janvāra līdz 2021.gadam ieskaitot LNS biedri tika nodrošināti ar informāciju zīmju valodā. To sagatavoja SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" sociālās rehabilitācijas pakalpojuma "Latviešu zīmju valodā adaptēta informācija" ietvaros. Informācija zīmju valodā tiek piedāvāta katru darba dienu un tā pieejama gan LNS mājaslapas sadaļā "Videoziņas", gan LNS sociālā tīkla profilā *Facebook.com/lns.lv*, gan SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" mājaslapā. Videoziņās tiek sniegta informācija zīmju valodā par dažādām aktuālām tēmām, tai skaitā par LNS sniegtajiem pakalpojumiem, un ievietotas LNS mājas lapā un SIA "LNS Rehabilitācijas centrs". Piemēram, 2017.gadā informācija par LNS pakalpojumiem ir sniegta videoziņās Nr.5, Nr.25, Nr.26 un Nr.68, 2019.gadā videoziņas Nr.109 un Nr.110 un 2020.gadā videoziņā Nr.145.

LNS viceprezidente Brigita Lazda regulāri rīkoja sapulces par organizatoriskiem un aktuāliem jautājumiem LNS RB vadītājiem, arī pandēmijas laikā interneta platformās Zoom un Skype. Četru gadu laikā ir izdevies panākt valsts finansējumu videoziņām un laikrakstam Kopsolī. Sadarbībā ar valsts un pašvaldību institūcijām arvien vairāk tiek publicēta informācija arī valsts un pašvaldību mājas lapās. Piemēram, Rīgas pašvaldības mājas lapā ir ievietoti 24 videorullīši par dažādām Rīgas pašvaldības iestāžu pakalpojumiem. LR Saeimas mājas lapā ir ievietota informācija zīmju valodā. Valsts kancelejas mājas lapas sadaļā "Iestatījumi" ievietota informācija zīmju valodā, kas mūs neapmierina, ko nepieciešams ierosināt šo informāciju ievietot viegli atrodamā vietā. Liepājas pašvaldības mājas lapā tiek ievietota informācija zīmju valodā.

Sīkāk skat.1. pielikuma 1.darbības jomā "Interese aizstāvība un pieejamība" septītajā darbības pamatvirzienā, LNS mājas lapā www.lns.lv un LNS IT Facebook lapā.

Ziņas par LNS aktivitātēm regulāri tiek papildinātas ar jaunumiem dažādās LNS mājaslapas sadaļās. Svarīgākās aktualitātes tiek ievietotas sadaļā "Jaunumi", bet, piemēram, ziņas no biedrībām – sadaļā "Biedrību un citas ziņas". LNS profilā Facebook profilā tiek ievietota svarīgāka, gan maznozīmīgāka informācija, piemēram, par kādu notikumu, pasākumu vai tikšanos.

Piemēram, Youtube LNS profilā ievietotos video 2018., 2019., 2020., un 2021.gadā līdz 22.jūnijam skatījušies 92 114,9 tūkstoši lietotāju. Bet LNS mājaslapai 1 dienas laikā ir 225 aktīvi lietotāji, bet 28 dienu laikā 3960 aktīvi lietotāji. No 2017.g.21.augusta līdz 2021.g.20.jūnijam LNS mājaslapai bijuši 120 157 lietotāji. Kā jau iepriekš tika minēts Facebook LNS profilu apmeklē 650 cilvēku dienā, 2018.gadā 1114 apmeklētāji dalījušies ar ievietotajiem materiāliem, 2019.gadā – 1454, bet 2020.gadā – 1596.

Sabiedrības informēšanai arvien aktīvāk tiek izmantoti LNS sociālo tīklu profils *Facebook.com/lns.lv*. Visām LNS reģionālajām biedrībām sociālo tīklu profilā *Facebook.com* ir izveidoti savi RB profili, arī LNS Jauniešu centram arī ir savs profils.

Šajā laika periodā ir sagatavoti informatīvie bukleti, piemēram, par vardarbību pret sievieti, tika izgatavota LNS prezentējoša afiša, ar kuru LNS 2018. gadā piedalījās Rīgas NVO namā notiekošajā izstādē “NVO stāsti Latvijas simtgadē” un sniedza informāciju par LNS darbību vairāk nekā 30 citām nevalstiskajām organizācijām.

2. Cilvēkresursi un organizācijas kapacitātes stiprināšana.

Pārskata periodā biedrības LNS organizatoriskā struktūrā darbojās astoņas reģionālās biedrības visā Latvijā.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **piesaistīt jaunus biedrus**, tika izmantotas dažādas metodes biedru piesaistei. Tika organizētas tikšanās Valmieras Gaujas krasta vidusskolā – attīstības centrā, Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā un pirmskolas izglītības iestādē “Dzintariņš” ar nedzirdīgo bērnu vecākiem, nedzirdīgiem vecāko klašu skolēniem un sniegta informācija par LNS, to darbību, mērķiem un kā kļūt par LNS biedru.

Organizējot dažādus pasākumus, ekskursijas, LNS biedriem, ieejas vai dalības maksa pasākumos, ekskursijās bija ar atlaidi vai bez maksas. Katrs LNS reģionālās biedrības vadītājs veica pārrunas ar jauniešiem par iestāšanos biedrībā un ieguvumiem, esot LNS biedram. Notika cieša sadarbība pašu LNS reģionālo biedrību vadītāju starpā, viens otram sniedzot atbalstu un nepieciešamo informāciju par organizatoriskiem darbiem, par tiem nedzirdīgajiem, kas nav iestājušies biedrībā, kam nepieciešams atbalsts un palīdzība.

Gan LNS, gan LNS RB savu iespēju robežās centās organizēt jaunus nebijušus pasākumus, lai ieinteresētu jaunus biedrus stāties LNS. Piemēram: “Tūrisma diena”, “Atceres pasākumi”- Kuldīgas RB, “Neparastās galvas rotas”, “Būsim kopā”- Daugavpils RB; ”Sievietes uz SPA”, “Māksla šķeļ ledu”- Liepājas RB, “LNS Rēzeknes RB erudīts”, “LNS Rēzeknes RB – Rēzeknes poļu skola” – Rēzeknes RB, “Likteņa vējos”, “Ceļā uz dzimumu vienumu”- Rīgas RB, “Neparastās galvas rotas” – Smiltenes RB, “Atcerēsimies bērnību “ – Valmieras RB, “Vēstures vakars”- Ventpils RB, u.c.

Ir notikuši regulāri izbraukumi uz LNS RB un kopīgās tikšanās reizēs pārrunāti biedrību organizatoriskie jautājumi un arī par jaunu biedru iesaisti LNS. Covid pandēmijas laikā visas tikšanās notikušas attālināti – skype vai zoom platformās.

Uzņemti LNS jauni biedri:

<i>Gads</i>	<i>01.01.2018</i>	<i>01.01.2019</i>	<i>01.01.2020</i>	<i>01.01.2021</i>
<i>Biedri</i>	30	12	40	15

Jaunuzņemto LNS biedru skaita sadalījums pa reģionālajām biedrībām:

Reģionālā biedrība	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021
LNS Rīgas reģionālā biedrība	18	5	28	9
LNS Daugavpils reģionālā biedrība	1	0	1	0
LNS Rēzeknes reģionālā biedrība	7	3	0	0
LNS Valmieras reģionālā biedrība	1	0	0	2
LNS Smiltenes reģionālā biedrība	0	1	3	0
LNS Liepājas reģionālā biedrība	0	2	2	0
LNS Ventspils reģionālā biedrība	0	1	6	2
LNS Kuldīgas reģionālā biedrība	3	0	0	2
KOPĀ	30	12	40	15

Joprojām daudzi biedri ir devušies labāku dzīves apstākļu meklējumos uz citām valstīm vai galvaspilsētu. Ir LNS biedri, kas stājas ārā no biedrības, nemaksā gadiem biedru naudu un tiek izslēgti. Šajā laika periodā visvairāk jaunus LNS biedrus uzņēma 2020. gadā, kopā iestājās 40 biedri.

LNS biedru skaits pa reģionālām biedrībām:

Reģionālā biedrība	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021
LNS Rīgas reģionālā biedrība	1099	1082	1082	1069
LNS Daugavpils reģionālā biedrība	109	110	103	102
LNS Rēzeknes reģionālā biedrība	102	103	103	101
LNS Valmieras reģionālā biedrība	91	86	82	78
LNS Smiltenes reģionālā biedrība	66	65	64	63
LNS Liepājas reģionālā biedrība	96	96	89	88
LNS Ventspils reģionālā biedrība	34	37	38	39
LNS Kuldīgas reģionālā biedrība	79	73	74	75
KOPĀ	1676	1652	1635	1615

Pēc statistikas datiem visām LNS reģionālām biedrībām biedru skaits ir samazinājies, izņemot LNS Kuldīgas RB un Ventspils RB. To, ka biedru skaits samazinās, iemesls ir mirušo skaita pieaugums, izslēgto un izstājušo biedru skaits, un tas, ka LNS biedru % pārsvars ir vecumā no 62 gadiem un vecāki.

LNS biedru skaits ir ļoti atkarīgs no Latvijas valsts ekonomiskā stāvokļa un arī no jauniešu ieinteresētības iekļauties LNS. Lai LNS RB stāvoklis uzlabotos, piesaistot jaunus biedrus, daudz ir atkarīgs arī no biedrības līderiem, viņu ieinteresētības veltīt biedriem vairāk laika un skaidrot, kas ir LNS. Joprojām jāmeklē idejas darbam LNS RB ar jauniešiem. Piedāvāt interesantus un motivējošus pasākumus, radīt interesi par LNS darbību un vēlmi iesaistīties.

Tika piesaistīti nedzirdīgie subsidētā darbā, arī brīvprātīgie, kuri veltīja vairāk laika tieši brīvā laika aktivitāšu organizēšanā, biedru uzklaušanās un viņiem laika veltīšanā, kā arī cita veida biedrības darbos.

Būtu nepieciešams arī turpmāk izmantot iespēju piesaistīt subsidētā darbā spējīgus un kompetentus nedzirdīgos, kuri vēlētos darboties LNS. Tāpat, regulāri ir jāturpina organizēt izglītojoši, motivējoši pasākumi biedrību līderiem un biedriem.

Realizējot darbības pamatvirzienu, *jauniešu ar dzirdes traucējumiem iesaistīšana LNS institūciju darbībā*, tika nodrošināta LNS jauniešu centra darbība. No 2014. gada LNS nodrošina telpas (KC "Rītausma" un LNS galvenā ēkā) jauniešu aktivitāšu vajadzībām un no 2015. gada nodrošināta pastāvīgā telpa (LNS galvenā ēkā, Elvīras ielā 19k-2), kurā jaunieši patstāvīgi veic savu organizatorisko darbu, kā arī organizē dažādus pasākumus jauniešiem. Visvairāk tika apmeklēti un iecienīti jauniešu vidū bija Spēļu vakari, kuros piedalījās vismaz 50 jaunieši un izglītojošās lekcijas ar interesantu lektoru piesaisti, pārgājieni.

Covid pandēmijas laikā jauniešu centrs ieviesa arī inovācijas – veidoja intervijas tiešsaistē (Instagram, Facebook), KAHOOT spēļu konkurss, organizēja ciklu "Piedzīvojumu stāsti" – par nedzirdīgo jauniešu, arī ārzemju jauniešu, pieredzi ceļojumos u.c.

LNS Jauniešu centrs piedalījās LNS RB organizētajos pasākumos, dažādos projektos, arī pieredzes apmaiņas projektos kopā ar dzirdīgiem jauniešiem. Jaunieši turpina darboties pašdarbībā, piedalās LNS organizētajos pasākumos (amatiermākslas festivāli, Nedzirdīgo dienas, Gada noslēgums, Bērnu un senioru Ziemassvētku pasākumi u.c.).

Laika periodā no 2017.–2021. gadam LNS jauniešu centrs noorganizējis 91 dažāda veida pasākumu, uz vienu pasākumu – vidēji 23 apmeklētāji.

LNS jaunieši piedalījās arī citu NVO un institūciju pasākumos gan Latvijā, gan ārpus tās, piemēram, Baltijas Nedzirdīgo jauniešu festivāls Igaunijā, EUDY bērnu nometne Slovērijā, nedzirdīgo jauniešu nometne Rumānijā, sadarbībā ar Jūrmalas jaunatnes iniciatīvu centra jauniešiem piedalījās ERASMUS+ projektā "Language of tolerance" Polijā u.c. LNS Jauniešu centram izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas Jaunatnes Padomi, Rīgas jauniešu centru "Kaņieris", Jūrmalas jaunatnes centru u.c. (*Sīkāk skat. 2. darbības jomā "Cilvēkresursi un organizācijas kapacitātes stiprināšana" otrajā darbības pamatvirzienā*).

No 2017.–2019. gadam LNS organizēja "Ēnu dienas" pasākumus skolēniem no Rīgas, Daugavpils un Valmieras skolām, kur mācās nedzirdīgie bērni. Šajās dienās jaunieši tika iepazīstināti ar LNS darbu, LNS Rehabilitācijas centra darbu un piedāvātiem pakalpojumiem, LNS Surdotehniskās palīdzības centru. Aicināja skolēnus piedalīties radošas nodarbībās un izmēģināt savas prasmes.

Regulāri tika sniegta informācija par dažādiem vietējiem un starptautiskajiem pasākumiem, kuros piedalījušies jaunieši, publicējot informāciju LNS mājaslapā un sociālo tīklu profilos.

Jauniešu ar dzirdes traucējumiem iesaistīšana LNS darbībā ir viena no svarīgākajām jomām, tāpat ir jāturpina atbalstīt LNS Jauniešu centra darbību, jo jaunatne ir viena no aktīvākajām sabiedrības daļām, kas spēj rosināt arī daudzas pozitīvas pārmaiņas.

Brīvprātīgo darbinieku piesaistīšana. LNS RB valdes locekļi, grupu vadītāji un biroja locekļi savu darbu veic brīvprātīgi. 2017 – 2021. gadam tika organizēti informatīvi, izglītojoši un motivējoši pasākumi par grupu organizatorisko darbu (ne retāk, kā vienu reizi gadā). LNS RB grupu darbs ir būtiski uzlabojies. Kādreiz grupu biroji un vadītāji neorganizēja pasākumus, tad šobrīd ik pa laikam kādas grupas birojs vai pats vadītājs noorganizē pats kādu pasākumu, palīdz savākt biedru naudu, apziņot un informēt biedrus par svarīgiem jautājumiem. Visaktīvāk grupu darbs notiek LNS Rīgas RB, kurā šobrīd

ir 15 grupas, kas ļoti aktīvi darbojas. 2020. gadā Rīgas RB izveidoja jaunu grupu – LNS Rīgas RB Ogres grupu.

Kopā LNS šobrīd ir 26 grupas, no tām Rīgas RB – 15, Rēzeknes RB – 2, Valmieras RB – 3, Daugavpils – 3, Smiltenes RB – 3 grupas, bet trīs RB nav grupu – Kuldīga, Ventspils, Liepāja. Kopējais LNS biedru skaits – 1615 biedri.

Latgales grupa	216
Kurzemes grupa	189
Vidzemes grupa	150
Rīgas rajona grupa	132
Rēzeknes RB teritoriālā grupa	89
Zemgales grupa	88
Daugavpils teritoriālā grupa	80
Jelgavas grupa	67
Valmieras grupa	58
Ziemeļu grupa	49
Tukuma grupa	42
Smiltenes grupa	35
Ogres grupa	31
"Tilts" grupa	29
Pļaviņu biedru grupa	27
Alūksnes grupa	26
Jūrmalas grupa	21
"Cerība" grupa	15
Cēsu grupa	14
Līvānu biedru grupa	12
Preiļu teritoriālā grupa	11
SIA "LNS Dane" grupa	10
Rīgas Raiņa 8.vakara(maiņu) vsk.	9
Limbažu grupa	7
LNS grupa	7
Jaunpiebalgas grupa	1

Katra LNS RB aktīvi piesaista savus biedrus iesaistīties brīvprātīgi dažādu pasākumu organizēšanā, sniegt atbalstu citiem biedriem, iepazīstināt ar LNS reģionālo biedrību organizatoriskiem darbiem un, ļaujot iepazīties, kādu atbalstu sniedz LNS un kā notiek darbs biedrībā.

Ņemot vērā ārkārtējo situāciju valstī un noteiktos pulcēšanās aizliegumus, tikšanās ar brīvprātīgajiem RB ietvaros notika attālināti Zoom vai skype platformās. Līdz ar to mūsu LNS biedri kļūst arvien ziņošāki un prasmīgāki.

Ir jāturpina piesaistīt brīvprātīgos, jo jebkurš brīvprātīgais darbs ir iespēja visa vecuma cilvēkiem veikt sabiedrisku darbu, lai veicinātu LNS attīstību un veidotu lielāku biedru interesi iesaistīties savas biedrības darbībā. Brīvprātīgais darbs dod iespēju jebkurai biedram pielietot un pilnveidot savas zināšanas, prasmes un iemaņas, kā arī nonākt sabiedriskās dzīves apritē un nebūt vienam.

Realizējot darbības virzienus – **LNS personāla intelektuālā potenciāla paaugstināšana un LNS biedru zināšanu, prasmju un iemaņu pilnveidošana**, LNS vadība organizēja dažādus izglītojošus pasākumus, reģionālo biedrību valdēm, grupu vadītājiem, biroja locekļiem, kā arī LNS biedriem.

Šajā periodā notika LNS vadības tikšanās ar reģionālo biedrību valdēm un grupu vadītājiem. 2018.–2019. gadā tika organizēti semināri un tikšanās par biedrību organizatorisko darbu, par pasākumu organizēšanu un brīvprātīgo darbu.

2020.–2021. gadā katru mēnesi notika attālinātas tikšanās Zoom platformā ar reģionālo biedrību valdēm un grupu vadītājiem.

Šajā laika periodā LNS darbiniekiem tika noorganizētas apmācības par dažādām tēmām: 2018. gadā – seminārs “Drošība saskarsmē ar manipulatīvu cilvēku (klientu, audzēkni, kolēģi); dalība konferencē “Iekļaujošais dizains 2018: domā, plāno, veido ikvienam”; 2019. gadā - seminārs par bērnu tiesību aizsardzību; LNS RB vadītājiem tika organizēts praktiskais seminārs “Vardarbība pret sievieti kā viena no diskriminācijas formām. Stereotipi.”; Ziemeļvalstu Ministru padomes seminārs “Par nedzirdību – neredzību”; 2020.gadā - seminārs “Sociālā darba speciālista pašizaugsme, izdegšanas risku mazināšana, iekšējo resursu stiprināšana”. 2021. gadā – vebinārs “Aktualitātes darba tiesisko attiecību vadībā 2021”, vebinārs “Saimnieciski izdevīgākais piedāvājums”, vebinārs “Darba organizēšana virtuālajā vidē” u.c.

Pārskata periodā bija noorganizēti dažādi izglītojošie pasākumi arī LNS biedriem. 2018. gadā - tikšanās ar politologu Juri Rozenvaldu. Izglītojoša lekcija par līdzdalību politiskos procesos, vēlēšanām un izvēli.

2019. gadā LNS RB biedriem bija iespēja piedalīties Intervences kampaņā “Cilvēktiesības – no normatīvā regulējuma līdz praksei”, kuras ietvaros tika organizētas izglītojošās diskusijas “Cilvēktiesības – kas tas ir? Prakse. Problēmas”. Diskusijas notika 11 norises vietās Latvijā – Rīgā, Valmierā, Smiltēnē, Kuldīgā, Tukumā, Liepājā, Ventspilī, Rēzeknē, Daugavpilī, Jelgavā, Pļaviņās. Katrā norises vietā tika organizētas 2 izglītojošās diskusijas: “Cilvēktiesības – kas tas ir? LR Satversmē nostiprinātās cilvēktiesības” un “Pilsoņu tiesības piedalīties un iesaistīties valsts un pašvaldību darbībā. Prakse. Problēmas”.

Izglītojoša lekcija uz, kuru aicināja sabiedrība par atklātību “Delna”. Tēma – korupcija un trauksmes celšana. Uz pasākumu ieradās ap 50 biedru un tikšanos varēja vērot tiešsaistē sociālajos tīklos.

2020.–2021. gadam LNS Rīgas RB izveidoja īsfilmu "Iepazīsim Rīgas pilsētas apkaimes!". LNS vadība noorganizēja attālinātu tikšanos ar Vakcinācijas projekta biroju pārstāvi un Bērnu slimnīcas ārsti infektologi un imunizācijas speciālisti Liene Čupāne pastāstīt aktuālo par Covid-19 vakcīnām un vakcinācijas procesu. Notika tiešsaistes sarunas par nevienlīdzības mazināšanu kultūrā, ko organizēja British Council Latvia sadarbībā ar biedrību Sansusī un Story Hub, bet sadarbībā ar LNS tika nodrošināts tulkojums zīmju valodā un subtitri. Bija sagatavota pamācība ar tulkojumu zīmju valodā par Gada ienākumu deklarācijas iesniegšanu elektroniski un kā atgūt pārmaksātos nodokļus.

Darbības pamatvirziena ieviešanas laikā LNS vadība noorganizēja viedokļu apmaiņas akciju “Nedzirdīgais dzirdīgo pasaulē – 21. gadsimts, izaicinājumi”. Lekciju vadīja vieslektori no Lietuvas Arūnas Bražinskas un Ramunē Leonavičiene.

Biedriem tika piedāvāti dažādi pakalpojumi gan valsts pasūtījuma, gan projektu, gan DC “Rītausma” ietvaros, kuros varēja iegūt jaunas zināšanas un prasmes. Arvien vairāk LNS biedri izmantoja iespējas apgūt IT tehnoloģijas. Arī daudzi vecāka gada gājuma biedri ir sapratuši, ka IT spēlē ļoti lielu lomu, turpina apgūt jaunas IT prasmes. Īpaši ārkārtas situācijā, vīrusa Covid19 pandēmijas laikā jaunās prasmes noderēja, un visi tie, kas nevēlējās apgūt, bija spiesti mācīties.

2019. gadā LNS vadība noorganizēja SEB bankas filiāles vizīti LNS mītnē Elvīras ielā 19, Rīgā. Tajā tika sniegta individuāla konsultācija 13 LNS biedriem.

Pirmo reizi 2019. gada jūnijā nedzirdīgiem biedriem bija iespēja pilnvērtīgi piedalīties vairākās izglītojošajās lekcijās sarunu festivālā “Lampa” Cēsīs, jo tika nodrošināts arī surdotulkotājs. Vislielāko popularitāti ieguva tieši Politiku Cēpiens, kas notika pasākuma noslēgumā.

Šajā periodā Latvijas Vēstnesis nedzirdīgo sabiedrībai par godu Starptautiskajā zīmju valodas dienai, sagatavoja informatīvu videorullīti ar tulkojumu zīmju valodā par savām - Latvijas Republikas oficiālā izdevuma - funkcijām.

Valsts pasūtījuma ietvaros, LNS Rehabilitācijas centrs saviem klientiem un LNS biedriem katru darba dienu piedāvā videoziņas par aktuālām tēmām.

Prasmīgi un izglītoti LNS biedri ir viens no būtiskākajiem biedrības veiksmes faktoriem un liela uzmanība jāpievēršas cilvēkresursu pārvaldībai. Tas ietver LNS personāla un biedru prasmju un zināšanu regulāru papildināšanu apmācībās, semināros utt.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **sadarbība ar valsts un pašvaldību iestādēm stiprināšana**, vairums LNS RB līderi piedalījās gan klātienē, gan attālināti savu reģionu pašvaldību un NVO rīkotajās sanāksmēs, pasākumos, kā arī regulāri piedalās dažādu projektu konkursos.

Pārskata periodā tika realizēts unikāls LNS projekts “LNS darbības stiprināšana cilvēktiesību ieviešanas jomā”, kura ietvaros notika paneļdiskusijas visā Latvijā un tika aicināti piedalīties arī dažādas valsts un pašvaldību iestādes. Pateicoties šādiem projektiem, arvien vairāk LNS ir kļuvusi atpazīstamāka. Piemēram, lai sniegtu svarīgāko informāciju par norisēm Liepājā plašākam iedzīvotāju lokam, Liepājas pašvaldība ar Latvijas Nedzirdīgo savienību un Liepājas RB projekta ietvaros, apaļā galda diskusijā vienotās pašvaldības mājaslapā www.liepaja.lv veidot un publicēt videoziņas zīmju valodā. Bet Daugavpils pilsētas pašvaldības pārstāve, Sociālā dienesta vadītājas p.i. Elita Kuzmina parakstīja nodomu protokolu par sadarbību ar biedrību “Latvijas Nedzirdīgo savienība” informācijas pieejamības jomā vārdzirdīgiem un nedzirdīgiem cilvēkiem. Nodomu protokols par informācijas izplatīšanu zīmju valodā ir parakstīti ar Liepājas, Kuldīgas, Daugavpils, Valmieras pašvaldībām.

Pateicoties dažādiem projektiem un to aktivitātēm, biežāk sākam saņemt e-pastu un zvanus no tādām iestādēm vai organizācijām, kuras sākumā vispār nokontaktējās ar LNS un LNS RB. Daudzas pašvaldības un valsts iestādes biedrību informē par likuma izmaiņām vai normatīvo aktu grozījumiem, lūdz arī LNS viedokli dažādos jautājumos, kas skar tieši personas ar dzirdes traucējumiem utt.

2017. gadā LNS tika piesaistīts finansējums no pašvaldību dotācijām – 18 123,40 EUR

2018. gadā LNS tika piesaistīts finansējums no pašvaldību dotācijām – 13 486,47 EUR

2019. gadā LNS tika piesaistīts finansējums no pašvaldību dotācijām – 14 580,56 EUR

2020. gadā LNS tika piesaistīts finansējums no pašvaldību dotācijām – 10 928,00 EUR

3. Zīmju valoda, izglītība, kultūra.

Realizējot darbības pamatvirzienus, **Latviešu zīmju valodas attīstība un lietošanas veicināšana un latviešu zīmju valodas iekļaušana izglītības sistēmā**, bija jāizstrādā latviešu zīmju attīstības pamatnostādnes, jāpanāk valsts finansiāls atbalsts latviešu zīmju valodas attīstībai, kā arī jā sagatavo zīmju valodas apguves materiāli. Bija jāturpina komunikācija ar IZM un skolām par zīmju valodas lomas palielināšanu mācību procesā, jāorganizē zīmju valodas kursi pedagogiem, jāaktualizē zīmju valodas tulku (surdotulku) un zīmju valodas pedagogu sagatavošana.

Pārskata periodā ir sagatavotas latviešu zīmju valodas attīstības pamatnostādnes. Joprojām notiek pārrunas ar Izglītības ministriju par Zīmju valodas izpēti un attīstības centra izveidi.

IZM plāno Latviešu zīmju valodas standartizāciju, apguvi un popularizēšanu veikt sadarbībā ar Liepājas Universitāti. Piedāvāt klātienē un / vai tālmācības studiju kursu iesācējiem un dažādu līmeņu kvalifikācijas pilnveides kursus pedagogiem / speciālistiem.

Pateicoties LNS un Ēbelmuižas pamatskolas sadarbībai, un ilgstošai cīņai ar IZM, esam priecīgi, ka projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030) ir plānots izstrādāt 9 mācību līdzekļus bērniem ar dzirdes traucējumiem – 6 mācību līdzekļi sākumskolai, t.sk. ābece, mācību līdzeklis pamatskolai latviešu valodā kā digitāls resurss teksta atveidošanai latviešu zīmju valodā, vairāk valodu vārdnīca un pārbaudes darbs latviešu valodā. Materiāli tiks izstrādāti pakāpeniski līdz 2022. gada 30. decembrim.

2019. gadā tika iesniegti priekšlikumi Latvijas Nacionālam attīstības plānam 2021.–2027. gadam par zīmju valodas nozīmi nedzirdīgu cilvēku dzīvē.

Tāpat, personām ar dzirdes invaliditāti ir iespēja apgūt/pilnveidot zīmju valodu, izmantojot valsts apmaksāto sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, ko sniedz SIA “LNS Rehabilitācijas centrs”. LNS RC piedāvā visiem interesentiem 2 reizes gadā apgūt zīmju valodas pamatus maksasursos, bet Rīgas Raiņa vidusskola no 2019./2020. mācību gada piedāvā dzirdīgiem audzēkņiem zīmju valodas stundas.

Pārskata periodā Ēbelmuižas pamatskolā un Valmieras Gaujas krasta vidusskolā – attīstības centrā tika organizēti zīmju valodas kursi pedagogiem.

2017. gada septembrī tika noorganizēta lekcija visiem interesentiem “Zīmju valoda kā viens no valodas resursiem bērniem ar kohleāro implantu”. Par zīmju valodas nozīmi bērniem ar kohleāro implantu lekciju sniedza somu valodniece un zīmju valodas pētniece Ritva Takinena.

Pārskata periodā esam gandarīti par sasniegto, ka LR Saeima ņēma vērā LNS sagatavoto priekšlikumu par zīmju valodas iekļaušanu Izglītības likumā. No 2018. gada 20. septembra Izglītības likums papildināts ar normu par mācībām zīmju valodā. Skolās, kuras īsteno speciālās izglītības programmas bērniem ar dzirdes traucējumiem, kā arī citās izglītības iestādēs, kurās nodrošināta atbilstoša mācību vide, izglītību var iegūt latviešu zīmju valodā.

2018. gada 28.–29. septembrī notika paneļdiskusija par latviešu zīmju valodu tagad un nākotnē, kā arī tās lietojuma dažādiem aspektiem LNS projekta “LNS darbības stiprināšana – 2018” ietvaros.

2018. gada 25. un 26. oktobrī Somijas galvaspilsētā Helsinkos Nordplus Pieaugušo izglītības projekta “Let’s sign” ietvaros notika nedzirdīgo zīmju valodas skolotāju tikšanās. Piedalījās četru valstu – Somijas, Latvijas, Igaunijas un Lietuvas zīmju valodas skolotāji. Latviju pārstāvēja Ilona Liniņa, Velta Kleina, Skaidrīte Baure un Inese Immure.

Ir iesāktas sarunas ar LU profesori Inu Druvieti, IZM un LM par zīmju valodas tulku un zīmju valodas pedagogu sagatavošanu, bet minēto speciālistu sagatavošanas jautājums apstājās IZM neatsaucības dēļ. Plānots šo jautājumu aktualizēt atkārtoti.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **Personu ar dzirdes traucējumiem iekļaušanās un daudzveidīgas dalības dažādos izglītības līmeņos veicināšana** ietvaros, bija jāturpina sadarbība ar

skolām, kurās mācās skolēni ar dzirdes traucējumiem, jādiskutē ar IZM par nedzirdīgo skolēnu izglītības līmeņa paaugstināšanas iespējām un jāveicina jauniešu līdzdalība izglītošanās un pilnveides procesā.

Šajā pārskata periodā notika ļoti cieša sadarbība ar skolām, kurās mācās skolēni ar dzirdes traucējumiem. Notika tikšanās gan skolās, gan LNS galvenajā mītnē. Skolas piedalījās arī paneldiskusijās par personu ar dzirdes traucējumiem izglītošanu un kopīgi, tikāmies ar IZM pārstāvjiem, gan ministrijā, gan arī LNS. Regulāri notiek tikšanās ar skolēnu vecākiem skolās, kurās mācās nedzirdīgi bērni.

LNS iesniedza IZM priekšlikumus likumprojektam “Izglītības likums” uz 2.lasījumu: papildināt 9. pantu ar trešo daļu:

(3) Nedzirdīgie izglītojamie izglītību iegūst latviešu zīmju valodā

1) valsts un pašvaldību izglītības iestādēs, kurās tiek īstenotas speciālās pirmsskolas izglītības, un pamatizglītības programmas izglītojamajiem ar dzirdes traucējumiem;

2) latviešu zīmju valoda var tikt izvēlēta kā līdzeklis vidējās izglītības programmas apguvei;

3) apgūstot izglītības programmu vispārizglītojošajā pirmsskolas izglītības, pamatizglītības un vidējās izglītības iestādē, jānodrošina iespēja izmantot zīmju valodas tulku un jānodrošina zīmju valodas vide.

Arī 3. lasījumam tika iesniegti LNS priekšlikumi, un kuri tika ņemti vērā. Šobrīd Izglītības likuma 9. panta (21) punktā ir minēts – Izglītības iestādēs, kuras īsteno speciālās izglītības programmas izglītojamajiem ar dzirdes traucējumiem, kā arī citās izglītības iestādēs, kurās tiek nodrošināta atbilstoša mācību vide izglītības ieguvei latviešu zīmju valodā, izglītību var iegūt latviešu zīmju valodā.

Pārskata periodā deviņpadsmit jaunieši bija iesaistīti projektā “Proti un dari”. Projekta mērķis ir attīstīt jauniešu dažādas prasmes, iekļaut viņus izglītības, nodarbinātības sistēmā un Jauniešu centra darbībā. Šī projekta ietvaros tika iesaistīt nedzirdīgie jaunieši mentori, kuri arī ieguva jaunas zināšanas un prasmes.

LNS JC pārstāve piedalījās Jaunatnes Starptautisko programmu aģentūras «EURO-PEERS» apmācībās. Jaunieši piedalījās Polijas organizētā Erasmus+ jauniešu pieredzes apmaiņas un integrācijas projektā “Nesēdi, lai būtu formā”. Jaunieši piedalījās vasaras skolā Norvēģijā u.c.

LNS jaunieši sadarbībā ar Jūrmalas jaunatnes centru organizēja zīmju valodas nodarbības dzirdīgajiem (2018, 2019).

Darbības pamatvirziena **Personu ar dzirdes traucējumiem profesionālās izglītības un nodarbinātības līmeņa paaugstināšanas veicināšana** realizācijā bija jāturpina sadarbība ar citām NVO un citām institūcijām likumprojektu izstrādē un virzīšanā, kas veicinātu jauniešu nodarbinātību, jāturpina sadarbība ar NVA par nodarbinātības pasākumu aktualizēšanu un pieejamību bezdarbniekiem ar dzirdes traucējumiem un jāveicina plašāka surdotulka pakalpojumu pieejamība profesionālās izglītības ieguves procesā.

LNS regulāri piedalās Invaliditātes lietu nacionālās padomes sēdēs, kuras notiek cilvēku ar invaliditāti informācijas un vides pieejamības centrā „VAR” (biedrības „Apeiron” telpās) K.Valdemāra ielā 38, Rīgā. Šajās sēdēs piedalās dažādu NVO, valsts un pašvaldību iestāžu pārstāvji. Tika aplūkotas tēmas, kas skar likumdošanu un to virzīšanu, un ne mazāk aktuāls jautājums bija tieši jauniešu ar īpašām vajadzībām, tai skaitā ar dzirdes traucējumiem, nodarbinātību.

Notika regulāra sadarbība ar NVA par nodarbības pasākumu aktualizēšanu un pieejamību bezdarbniekiem ar dzirdes traucējumiem. LNS ir noslēgts līgums ar NVA, kā rezultātā dažādos NVA pasākumos mēs nodrošinām zīmju valodas tulka pakalpojumus. NVA šim pakalpojumam ir piešķirusi sekojošus finansiālos līdzekļus:

<i>Gads</i>	<i>Summa EUR</i>
2017	16 945.32
2018	19 519.50
2019	4143.17
2020	146.12

2018. gada 1. februārī SIA “LNS Rehabilitācijas centrs” noslēdza līgumu ar NVA par motivācijas programmu darba meklēšanai un mentora (sociāla mentora) pakalpojumu nodrošināšanu nedzirdīgiem bezdarbniekiem ar invaliditāti (dzirdes). Projekts ilga līdz 2019. gada 31. decembrim. Šajā projektā tika iesaistīti 9 bezdarbnieki ar dzirdes traucējumiem.

Viens no darbības pamatvirzieniem ir **Neformālās un dzīvesziņas izglītības pieejamības veicināšana**, tā ietvaros, bija jāveicina nedzirdīgo personu dalība izglītojošos pasākumos Latvijā un ārpus tās, jāorganizē radošās nometnes, dzīves skolas dažādu prasmju un iemaņu apguvei.

2018. gadā projekta “LNS darbības stiprināšana -2018” ietvaros notika angļu valodas darbnīcas “Vārdiskās komunikācijas prasmju paaugstināšanā angļu valodā”. Kopumā tika novadītas 24 nodarbības 48 stundu apjomā. Katras nodarbības ilgums bija 2 stundas. Savas prasmes angļu valodā paaugstināja 20 LNS darbinieki un biedri.

2019. gada septembrī notika seminārs “Praktiskais seminārs “Vardarbība pret sievieti kā viena no diskriminācijas formām. Stereotipi.”. Praktiskā semināra mērķis bija sniegt pamata zināšanas 10 (desmit) LNS darbiniekiem (zīmju valodas tulki, sociālie darbinieki, sociālie rehabilitētāji, LNS Rīgas RB valdes locekļi u.c.) un aktīvistiem par stereotipiem un vardarbību pret sievieti kā vienu no diskriminācijas formām un rīcību, lai palīdzētu biedriem vardarbības gadījumos.

Nedzirdīgie jaunieši piedalījās Jaunatnes Starptautisko programmu aģentūras “EUROPEERS” apmācībās Ķegumā (2019). Iesaistoties “EuroPeers” tīklā, jauniešiem bija ne tikai iespēja dalīties ar savu pieredzi, bet arī attīstīt jaunas prasmes un iemaņas.

Pirmo reizi 2019. gada jūnijā LNS biedriem bija iespēja piedalīties vairākās izglītojošajās lekcijās sarunu festivālā “Lampa” Cēsīs. Bet 2020. gada 02.–05.09. varēja arī attālināti piedalīties vairākās izglītojošajās lekcijās, jo tika nodrošināts surdotulkojums.

LNS jauniešu deju kolektīvs “Rītausma”, katru gadu organizē nometnes saviem jauniešiem. 2019. gada augustā pirmo reizi notika deju nometne uz Tallink kuģa “Izabella”. Tā ir laba motivācija jauniešiem iesaistīties pašdarbībā un pilnveidot savu nedzirdīgo kultūru.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **Interesu klubu izveidošana un attīstība reģionālajās biedrībās**, LNS reģionālās biedrības rīkoja dažādus interešu klubuņus, kurās LNS biedri varēja piedalīties, ņemot vērā savas intereses. Ir saglabājušies līdz šim izveidotie interešu klubi. Un ir izveidoti arī jauni, piemēram, Tukumā I/k „Čaklie pirkstiņi”, Rīgas biedrībā “Pie tējas”, Ventspils biedrībā “Ievas nodarbības”, Kuldīgas biedrībā – Galda spēļu klubs, Liepājas biedrībā – melodeklamāciju klubuņš, Rēzeknes biedrībā – klubuņš bērniem un Galda spēļu klubs, Valmierā – Ingas virtuve “Es daru tā”, Smiltenes biedrība – “Soļos marš” un “Briedums” u.c..

LNS DC piedāvā dažādas jaunas nodarbības, LNS RB projektu ietvaros top jauni “interesu klubiņi”, jo projektu noteikumi pieprasa arvien jaunas idejas. Rezultātā top jaunas prasmju un iemaņu nodarbības. LNS biedri aktīvi iesaistās pēc savām interesēm dažādos interešu klubiņos. Citiem tuvāks I/k, kas saistīts ar - brīvā laika pavadīšanu, veselīgu dzīvesveidu, makšķerēšanu, dāmām vairāk patīk, kas saistīts ar rokdarbiem, kulināriju. Tradicionāli pārsvarā LNS RB bija I/k „Zelta zivtiņa”, „Saimniecīte”, „Čaklie pirkstiņi”, „Sports”, „Rokdarbi”, „Kulinārija”, „Vissija”, „Dejosim, dziedāsim”. Projekta ietvaros notiek dažādas nodarbības nūjošana, ziepju un ēdienu gatavošana utt.

Kultūrai ir galvenā loma zīmju valodas attīstīšanā, nedzirdīgo cilvēku identitātes saglabāšanā. Kultūrai ir nedzirdīgo kopienu saliedējoša spēka loma. Ar nedzirdīgo kultūras palīdzību tiek veicināta arī LNS atpazīstamība un nedzirdīgo iekļaušanās sabiedrībā

Realizējot darbības pamatvirzienu, **Nedzirdīgo kultūras attīstības veicināšana**, tika meklēti risinājumi finanšu resursu piesaistei LNS centralizēto pasākumu organizēšanai, piesaistīt arī finansējumu piedaloties projektu konkursos un piesaistot pašvaldību dotācijas. Līdz šim ir iesniegti un apstiprināti vairāk nekā 36 projekti.

LNS ik gadu rīko festivālus un Nedzirdīgo dienas/nedēļas pasākumus, kuru ietvaros līdz šim ir izdevies joprojām katru gadu piesaistīt vairāk kā 150 amatiermākslinieku katrā no pasākumiem. Dažas biedrības, kurām ir sava skatuve rīko amatiermākslinieku uzstāšanos arī savu reģionālo biedrību pasākumos.

2018. gadā 22. amatiermākslas festivāls “Stūru stūriem tēvu zemi” norisinājās Valmierā, pilsētas kultūras namā, kurā piedalījās 14 pašdarbības kolektīvi ar 23 dažādiem priekšnesumiem. Pasākuma norises režisore – Valmieras mūzikas skolas direktora vietniece Santa Tanenberga.

2019. gadā 23. amatiermākslas festivāls “Prieku sirdij rodi Ventspilī” norisinājās Ventspils teātra namā “Jūras vārti”, Ventspilī, kurā piedalījās 140 mūsu amatiermākslinieki ar 24 dažādiem priekšnesumiem.

2020. gadā amatiermākslas festivāls nenotika Covid-19 pandēmijas dēļ.

Tradicionāli katru gadu septembrī tika rīkotas Pasaules Nedzirdīgo dienas pasākumi “Rītausmā”. Savukārt, no 2015. gada LNS rīkoja Pasaules Nedzirdīgo nedēļu ar dažādām aktivitātēm visas nedēļas garumā. 2017. gada Nedzirdīgo nedēļas pasākumi notika ar devīzi “Ar zīmju valodu pilnīga iekļaušanās sabiedrībā”, bet 2018. gadā – “Ar zīmju valodu ikviens ir iekļauts”, bet 2019. gadā – “Tiesības uz zīmju valodu ir visiem”. Bet 2020. gadā Starptautiskās Nedzirdīgo dienas ietvaros LNS atzīmēja savu 100 gadu jubileju Latvijas Universitātes Botāniskajā dārzā, Rīgā, kuru apmeklēja ap 400 cilvēku.

2018. gadā notika ievērojams pasākums par godu 45. gadskārtai kopš nedzirdīgo amatiermākslā sākās jauns žanrs – dziedāšana zīmju valodā. Ievērojams tāpēc, ka tas gadu gaitā iezīmējies ar spilgtiem notikumiem un joprojām ir attīstībā, jo 190 skatītāji vairāku stundu garumā varēja baudīt 24 lieliskus priekšnesumus.

2018. gadā, tieši Latvijas simtgades dienas priekšvakarā, 17. novembrī Rītausmā uzplauka vēl viena LNS dāvana Latvijai simtgadē – norisinājās grandioza izrāde “Latvija likteņa vējos”. Pirmo reizi galvenās darbības risinājās nevis uz skatuves, bet skatītāju zālē skatītāju acu priekšā. Šo izrādi apmeklēja ne tikai LNS biedri un viņu draugi, bet arī viesi no Igaunijas, Latvijas, Anglijas un Somijas.

Turklāt, 2018.gadā LNS Jauniešu centrs organizēja fotokonkursu “Latvijas simtgadei”, un šajā pasākumā varēja piedalīties ikviens nedzirdīgs vai vājdzirdīgs cilvēks bez vecuma ierobežojuma, neatkarīgi no foto pieredzes un prasmes. Pirmo vietu ieguva Artis Ozols, otro vietu Anita Grahoļska, bet trešā vietu Rūta Bernau.

Katru gadu decembrī notika LNS Gada noslēguma pasākumi, kurā tika godināti labākie LNS biedri šādās nominācijās – LNS Gada cilvēks, LNS Gada amatiermākslinieks, LNS Gada brīvprātīgais, LNS Gada darbinieks, LNS Gada surdotulks un izcilākie sasniegumi nominācijā LNS Gada biedrība un LNS Gada notikums, LNS labākais sadarbības partneris, LNS pieejamākais pasākums.

Arī savu iespēju robežās reģionālās biedrības organizē jaunus pasākumus, atpūtas pēcpusdienas, piemēram, Daugavpils biedrība – atpūtas pēcpusdiena “Būsim kopā”(2018), Liepājas biedrība – atpūtas pasākums “Sievietes uz SPA” un ziemas festivāls “Māksla šķeļ ledu” (2019), Rēzeknes biedrība – tematisks pasākums “LNS Rēzeknes RB erudīts” un pasākums Rēzeknes RB ar Poļu skolu, Rīgas biedrība – tikšanās ar filmas “Likteņa vējos” autoru, Sieviešu dienā ceļā uz dzimumu vienlīdzību, Smiltenes biedrībā – Senioru atmiņu pēcpusdiena, atpūtas pasākums “Neparastās galvas rotas”, Valmieras biedrībā – Veselības pasākums, atpūtas pasākums “Atcerēsimies bērnību”, Ventspils biedrība – Vēstures vakars par notikumiem Černobiļā, Kuldīgas biedrība – Tūrisma diena, atceres pasākums “1991.gada barikāžu aizstāvju atceres diena, konkurss “Labākais sēņotājs” u.c.

Pārskata periodā ir izveidoti vietējie un starptautiskie kontakti, veicināta sadarbība ar citām kultūras organizācijām. Ir izveidojies labs kontakts ar Lietuvas, Krievijas, Baltkrievijas atbildīgiem līderiem kultūras jautājumos.

2018. gadā uzsākta sadarbība ar projekta „Saruna klusumā un tumsā” autoriem - Latvijas Neredzīgo biedrība (Latvija), Telšai rajona administrācija (Lietuva) un Žemaites Drāmas teātris (Lietuva). Projekta laikā tiks radīts skatuves uzvedums un tas būs, kā pašu veidots radošs un māksliniecisks darbs. Projekts turpinās.

2019. gadā notika vizuālās valodas nodarbība ar nedzirdīgu aktieri Erwan Nomade no Francijas. Iepazīstināja LNS biedrus ar šo unikālo teātra tehniku, dzejas un mīma elementiem.

2020. gada septembrī Par godu Starptautiskajai zīmju valodu dienai, ko atzīmē visā pasaulē 23. septembrī, Latvijas Nedzirdīgo savienība sadarbībā ar fotogrāfu Reini Fjodorovu sagatavoja unikālu foto izstādi “Sapņojot klusumā”.

2021.gada maijā – jūnijam jebkuram interesentam bija iespēja piedalīties nodarbību ciklā “Paplašinātā pieeja laikmetīgajai skatuves mākslai”. Četras nodarbības pieredzējušu ekspertu vadībā, LNS pārstāvji apguva metodes, kā mākslas notikumus padarīt atvērtus un pieejamus plašākam cilvēku lokam, ieskaitot personas ar kustību, redzes vai dzirdes grūtībām.

Realizējot darbības pamatvirzienu **Nedzirdīgo kultūras mantojuma saglabāšana** ietvaros saglabāts LNS muzejs un tā tīkls reģionālajās biedrībās, aktualizēts nedzirdīgo kultūras mantojums un tā nozīme nedzirdīgo kopienā un ārpus tās.

LNS muzejs atrodas “Rītausmā” Kandavas ielā 27, Rīgā, ir skaisti iekārtots, lielisks apgaismojums, un ērti aplūkojami eksponāti.

Daudzas LNS reģionālās biedrības uz vietas cenšas ievest savu vēstures muzeju stūrīšus un saglabāt savas RB vēsturiskās vērtības. Regulāri tiek vākti materiāli par LNS notikumiem un sasniegumiem.

Ir daži LNS vecie biedri, kas atsaucīgi un vēsturiskus materiālus nodod LNS muzejam. Ir tapusi jauna grāmata, par godu LNS simtgadei, autore Ausma Mukāne

4. Sociālie pakalpojumi.

Viena no LNS darbības jomām aizvadītajā periodā bija sociālo pakalpojumu nodrošināšana Latvijas cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. LNS attieksmi pret šo darbības veidu vislabāk nosaka tas, ka visi sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, kuri mūsu biedriem, gan visiem nedzirdīgajiem Latvijā ir visvairāk nepieciešami dzīves kvalitātes uzlabošanai. Šie pakalpojumi tiek apmaksāti no valsts budžeta, un nedzirdīgie (dzirdes invalīdi) tos saņem bez maksas.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt kvalitatīvu un profesionālu Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā un Invaliditātes likumā LNS deleģēto funkciju sociālās rehabilitācijas, surdotulka pakalpojumu un surdotehnikas jomā**, tika izpildītas likumdošanā noteiktās prasības. LNS spēja nodrošināt kvalitatīvus un profesionālus pakalpojumus, to novērtējusi arī Labklājības ministrija, kas 2020.gada 7.februārī parakstīja jaunu līgumu par Valsts pārvaldes deleģēto uzdevumu veikšanu, 2021. 24.maijā parakstīts sadarbības līgums ar LM, par dalību LM projektā „Deinstitutionalizācijas procesu atbalsta informācijas sistēma (2.kārta)”, projekta darbības “Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma personām ar redzes vai dzirdes invaliditāti administrēšanas moduļa izstrāde IS SPOLIS”, kas paredz ieviest sociālās rehabilitācijas pakalpojuma personām ar redzes vai dzirdes invaliditāti administrēšanas moduli Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmā (SPOLIS), īstenošanā, un 2021. gada 7.jūnijā noslēgusi Vienošanos Nr.5 par grozījumiem 2020.gada 12.februāra valsts pārvaldes deleģēto uzdevumu veikšanas līgumā Nr.LM2020/24-1-04/2e par darbu pie SPOLIS DB izstrādes no 01.06.2021.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti informētības līmeņa par valsts apmaksātajiem sociālajiem pakalpojumiem paaugstināšanu**, tika nodrošināti informatīvie un izglītojošie pasākumi cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti: drukātie materiāli (bukleti), t.sk. „vieglā valodā” un zīmju valodā (video) par sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, surdotulka pakalpojumu un tehnisko palīgīdzekļu nodrošināšanas pakalpojumu. Nodrošināta informatīvā un izglītojošā informācija par valsts apmaksātajiem sociālajiem pakalpojumiem (ievietota gan laikrakstā “Kopsolī”, gan LNS mājaslapā, gan “LNS Surdotehnikās palīdzības centrs” un “LNS Rehabilitācijas centrs” sociālajos tīklos. Sīkāk *skat.1. pielikuma* 4.darbības jomā “Sociālie pakalpojumi” otrajā darbības pamatvirzienā.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt personām ar dzirdes invaliditāti nepieciešamo sociālās jomas atbalsta speciālistu pieejamības paplašināšanu dzīvesvietā**, ņemot vērā pieejamos finanšu resursus, kā arī ņemot vērā dzirdes invalīdu, un sociālā darba speciālistu sniegto informāciju, tiek plānots nepieciešamais gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo speciālistu skaits. Ņemot vērā kārtējā gadā pastāvošās problēmas un speciālistu zināšanas katru gadu viņiem tiek rīkotas apmācības, piesaistot profesionālus lektorus gan no Latvijas, gan no ārzemēm. Piemēram, 2017.gadā septembra mēnesī viesojās lektors no tālās Amerikas Arkādījs Belozovskis. Viņš novadīja divu dienu semināru ciklu latviešu zīmju valodas tulkiem. 2020.gadā bija uzaicināts lektori no Lietuvas Arunas Brazinskas un Ramune Leonavičiene. Abi lektori zīmju valodas tulkiem novadīja attālināti lekciju par tēmu “Tulka ētika, un dilemma tulkošanas procesā”. Piesaistot Latvijas speciālistus sociālā darba speciālistiem tika rīkotas šādas apmācības:

19.05. 2018 – Seminārs “Drošība saskarsmē ar manipulatīvu cilvēku (klientu, audzēkni, kolēģi);

18.10.2018 – Dalība konferencē “Iekļaujošais dizains 2018: domā, plāno, veido ikvienam”;

08.03. 2019 – Seminārs par bērnu tiesību aizsardzību;

18.09.2019 – LNS RB vadītājiem tika organizēts praktiskais seminārs “Vardarbība pret sievieti kā viena no diskriminācijas formām. Stereotipi.”;

10.10.2019 – Ziemeļvalstu Ministru padomes seminārs “Par nedzirdību – neredzību”;
 17.12.2020 – Seminārs “Sociālā darba speciālista pašizaugsme, izdegšanas risku mazināšana, iekšējo resursu stiprināšana”;
 15.01.2021 – vebinārs “Aktualitātes darba tiesisko attiecību vadībā 2021”;
 20.01. 2021 – vebinārs “Saimnieciski izdevīgākais piedāvājums”;
 09.04.2021 – vebinārs “Darba organizēšana virtuālajā vidē”.

Pēc dzirdes invalīdu pieprasījuma ir nodrošināti aprūpētāju, u.c. speciālistu ar zīmju valodas prasmi pieejamība. Ja kāds speciālists nepārzināja zīmju valodu, tika nodrošināts surdotulka pakalpojums. SIA “LNS Rehabilitācijas centrs” ir izveidojusies pozitīva sadarbība ar vairākām pašvaldībām, pašvaldības aprūpes iestādēm, bāriņtiesām u.c. valsts un pašvaldību iestādēm, līdz ar to ikdienā dzirdes invalīdiem tiek nodrošināts starpinstitūciju sociālo darba speciālistu atbalsts, tāpēc viņu problēmas tiek risinātas arvien profesionālāk.

Izņemot Covid 19 krīzes periodu visi strādāt gribošie nedzirdīgie biedri tika iesaistīti darba tirgū. Kad piedalījāmies NVA projektā “Motivācijas programma darba meklēšanai un sociālā mentora pakalpojumi ilgstošiem bezdarbniekiem ar invaliditāti” , ESF projekts “Atbalsts ilgstošiem bezdarbniekiem” bija grūti piesaistīt klientus.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nepieciešamo atbalsta pakalpojumu nedzirdīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem pilnvērtīgas dzīves kvalitātes nodrošināšanai izveide**, tika regulāri apziņots nedzirdīgo personu ar garīga rakstura traucējumiem skaits, nepieciešamais atbalsts. Lai statistika būtu precīzāka, tika uzlabota LNS statistiskā datu bāze, kurā LNS reģionālo biedrību vadītāji var ierakstīt par šiem biedriem informāciju. Iespēju robežās, un ņemot vērā pieejamos resursus šiem biedriem bija sniegts maksimālais atbalsts. Daudziem ir uzlabojušās sociālās prasmes, kuras palīdz veiksmīgi patstāvīgi iekļauties sabiedrībā un darba tirgū. Sadarbībā ar pašvaldību sociāliem dienestiem dažiem tiek piedāvātas sociālās mājas, kurās varēs dzīvot kopā ar vēl kādu dzirdes invalīdu.

Sniegto **sociālās rehabilitācijas pakalpojumu komplekss ar garīgās attīstības traucējumiem (ar izmitināšanu)** apjoms:

<i>Gads</i>	<i>Klientu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu skaits</i>
2017	18	504
2018	12	336
2019	6	168
2020	6	168
2021 (līdz 31.05.)	(ir iepļānota viena grupa)	

Sniegto **sociālās rehabilitācijas pakalpojumu komplekss ar garīgās attīstības traucējumiem (bez izmitināšanu)** apjoms:

<i>Gads</i>	<i>Klientu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu skaits</i>
2017	6	168
2018	-	-
2019	-	-
2020	-	-
2021 (līdz 31.05.)	-	-

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt informācijas tehnoloģiju izmantošanu pakalpojumu sniegšanā**, tika uzsākts vesels apmācību cikls. Tiek izmantotas arvien jaunākas IKT pakalpojumu sniegšanā. Apmācīti gan klienti, gan darbinieki IKT izmantošanā. Bet apmācības ir regulāri jāturpina. Sociālā darba speciālisti piedalījās – mācību kursā “Digitālā saziņa ar valsti: dzīves situācijās noderīgi e-risinājumi”. It īpaši sākoties pandēmijai, visi sociālā darba speciālisti nekavējoties tika apmācīti, kā strādāt pandēmijas laikā izmantojot IKT. Visas LNS reģionālās biedrības izveidoja sociālajos tīklos (Skype, WhatsApps u.c.) slēgtas grupas, kurās pasniedza pakalpojumus attālināti, mācīja kā veiksmīgāk izmantot ikdienā IKT. LNS sociālā darba speciālisti un brīvprātīgie masveidā un individuāli apmācīja visus biedrus, kuri vēlējās izmantot interneta platformu Zoom. LNS biedriem tika nodrošināta attālināta un operatīva pakalpojumu sniegšana. Sniegto **sociālās rehabilitācijas pakalpojumu** apjoms:

<i>Gads</i>	<i>Klientu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu apjoms stundās</i>
2017	1028	16 956	18 898
2018	1017	17 903	19 603
2019	1057	20 027	20 574
2020	997	20 483	21 483
2021 (līdz 31.05.)	827	9 608	10 223

Sniegto **surdotulka pakalpojumu saskarsmes nodrošināšanai** apjoms:

<i>Gads</i>	<i>Klientu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu apjoms stundās</i>
2017	1230	26 380	40 426
2018	1241	27 246	40 495
2019	1259	29 057	40 643
2020	1235	31 188	40 001
2021 (līdz 31.05.)	1014	13 315	15 304

Sniegto **surdotulka pakalpojumu izglītības programmas apguvei** apjoms:

<i>Gads</i>	<i>Klientu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu skaits</i>	<i>Sniegto pakalpojumu apjoms stundās</i>
2017	36	2327	3561
2018	40	2709	4627
2019	31	2882	3791
2020	29	1962	2983
2021 (līdz 31.05.)	20	694	888

5.Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste.

Realizējot darbības pamatvirzienu, *LNS kapitālsabiedrību saimnieciskās darbības attīstīšana un optimizēšana*, divas LNS kapitālsabiedrības - SIA "LNS Surdotehnikās palīdzības centrs" un SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" aizvadītā laika periodā labi veikušas aktīvu saimniecisko darbību saskaņā ar deleģēto valsts pasūtījumu. Katra veikusi savus uzdevumus, ir notikusi darbības pilnveide un attīstība iespēju robežās. Otrās divas kapitālsabiedrības - SIA "LNS DANE" un "LNS nekustamie īpašumi" darbojās brīvā tirgus apstākļos.

Pārskata periodā kapitālsabiedrību saimniecisko darbības attīstīšanu un optimizēšanu ietekmēja vairāki ārēji faktori, no kuriem kā galvenais atzīmējama ekonomiskā krīze pēc sankciju ieviešanas pret kaimiņvalsti Krieviju. Tad 2020.gadā sākās pandēmija. Bija grūtības ne tikai atrast maksāspējīgus nomniekus brīvajām telpām, bet noturēt esošos nomniekus, jo daudzi bankrotēja. LNS kapitālsabiedrības, kas nepiedalījās valsts pasūtījuma izpildē, izjuta saimnieciskās darbības kritumu, ienākumu samazināšanos. Pandēmija ietekmēja arī abas kapitālsabiedrības, kuras ir iesaistītas valsts pasūtījumā.

SIA "LNS nekustamie īpašumi" saimniecisko darbību ietekmēja abi LNS Energoefektivitātes paaugstināšanas projekti. Saskārās ar problēmu, ka abām ēkām gan Rīgā, Elvīras ielā 19 k/2, gan Rēzeknē, Raiņa ielā 5, nepieciešama telpu legalizācija. Jo bijušie īrnieki bija veikuši nelikumīgas pārbūves. Sienas pārbīdītas, vai vispār nojauktas, logu vietā iebūvētas durvis utt. Turklāt tika secināts, ka nav pieejami abām ēkām oriģinālie dokumenti, tikai visādas kopijas. Lai risinātu šīs problēmas bija nepieciešams ieguldīt pamatīgus finanšu līdzekļus, gan LNS, gan arī pašai SIA. Kopā telpu legalizācija pirms projektu iesniegšanas izmaksāja 64 490,31 EUR.

SIA "LNS DANE", pārskata periodā dividendes LNS nespēja dot, tika spēja maksāt telpu nomu nedaudz. Jo viņiem problēmas sagādā telpu uzturēšana. Bijušā MRU ēkas celtas jau labu laiku sen. Visur prasās remonts. Paši saviem spēkiem remontē un uztur telpas. Šobrīd jumts tekot. Tāpat viņiem ļoti grūti noturēt labus strādniekus, jo Daugavpilī viņiem ir konkurenti. Kā kāda cita SIA paceļ atalgojumu šuvējām, tā labākās šuvējas taisās iet prom, jo atalgojumu saņem nedaudz virs minimālā atalgojuma. Šujmašīnas daudzas novecojušas, lūzt. Pašiem sava mehāniķa nav, valdes locekle Rita Oniani pati remontē šujmašīnas. Pandēmija viņiem uzlika lielu pārbaudījumu, jo prece krājās noliktavā, dēļ Covid-19, nevarēja pasūtītājs atbraukt paņemt preci, un veikali ilgu laiku bija ciet. Lielas grūtības viņiem sagādāja, kad pacēla minimālo atalgojumu. Bet neskatoties uz augstākminētām grūtībām abas SIA spēja izturēt pagaidām pandēmiju u.c. problēmas.

Visu kapitālsabiedrību darbība bija cieši saistīta ar vispārējo valsts ekonomisko stāvokli un pandēmiju. Neskatoties uz sarežģītiem ekonomiskiem apstākļiem, visas SIA pārsvarā strādāja ar peļņu kas naudas izteiksmē bija, 2017. gada rādījumi:

SPC	RC	NĪ	DANE
131 013,00	21 960,00	2,00	3 424,00

2018. gada rādījumi:

SPC	RC	NĪ	DANE
10 628,00	-89,00	1 236,00	2150,00

2019. gada rādījumi:

SPC	RC	NĪ	DANE
57109,00	12 437,00	427,00	2574,00

2020. gada rādījumi:

SPC	RC	NĪ	DANE
28 173,00	27 247,00	- 4999,00	- 9362,00

Kā redzams produktīvāk veicas abām pirmajām SIA, kas saņem garantētu finansējumu valsts deleģēto funkciju realizēšanai. Mazāku pienesumu deva NĪ un DANE, kas strādā brīvā tirgus apstākļos, bez garantēta finanšu avota.

Realizējot darbības pamatvirzienu, *LNS nekustamo īpašumu perspektīva attīstība un optimāla izmantošana*, efektīvas LNS īpašumu izmantošanu LNS darbības nodrošināšanai ir traucējuši energoefektivitātes projektu ieviešanas gatavošanās darbi (jo dažiem īpašumiem trūka dokumentu un telpās ģrnieki bija veikuši neatļautus remontus, bez LNS un būvvaldes saskaņošanas), jo projektu noteikumi pieprasīja, lai pirms iesniegšanas projektā paredzētajās telpās būtu nodrošināts, ka telpās tiek rīkoti sociālie rehabilitācijas pakalpojumi un papildinošā darbība. Nekāda saimnieciskā darbība nedrīkstēja būt, jo par to tad pašiem būtu jāmaksā. Līdz ar to daudzi ģrnieki tika lūgti atbrīvot telpas. Bet neskatoties uz šīm problēmām ir izdevies dzīvot tā, ka lielus zaudējumus mums nedeava, jo izdevās izīrēt citas telpas, kuras ilgstoši nebija izīrētas. Tāpat arī šie apstākļi un 2020.gadā sākusies pandēmija traucēja palielināt ieņēmumus no nekustamo īpašumu iznomāšanas.

Tāpat LNS nekustamo īpašumu perspektīvo attīstību traucēja, Būvniecības valsts kontroles birojs (turpmāk – Birojs), kurš pamatojoties uz Būvniecības likuma 6.¹panta pirmās daļas 2.punktā noteikto veic publisku ēku, kurās paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā simts cilvēkiem, ekspluatācijas uzraudzību.

Atbilstoši Būvniecības likuma 18.panta piektajai daļai, veicot ēkas ekspluatācijas pārbaudi un konstatējot patvaļīgu būvniecību gan k/c “Rītausma”, gan arī Elvīras ielā ražošanās ēkā. Paraleli patvaļīgai būvniecībai konstatēja veselu virkni citu pārkāpumu. Pārkāpumu novēršanai Birojs deva īsus termiņus. Bet to novēršana prasīja ieguldīt lielus finanšu līdzekļus. Tāpēc to darījām prātīgi, pamazām. Kaut ko izpildījām, tūlīt lūdzām pagarināt termiņu. Tad vēl citās ēkās steidzami prasījās remonts. Arī Liepājā ilgi stāvēja Graudu ielā dzīvoklis neizīrēts, neremontēts, bet rēķini par komunālajiem nāca katru gadu gadiem. Šobrīd dzīvoklis ir izremontēts un 2021.gada jūlija mēnesī jau parakstīsim Pirkuma līgumu.

Pārskata periodā, telpu legalizēšanai, patvaļīgas būvniecības novēršanai un citu remontu un telpu atjaunošanā tika ieguldīti sekojoši finanšu līdzekļi:

2017. (no 01.09.)	2018.	2019.	2020	2021 uz20.06.
6 644,97	91 711,62	52 028,74	20 782,70	20 497,06

Kopā pārskata periodā īpašumos ieguldīti 191 665,09 EUR. Pašlaika pēc valsts Kadastra datiem LNS īpašumā ir 30 nekustamie īpašumi, par kopējo kadastrālo vērtību 2 853 200,79 EUR

Pārskata periodā neskatoties uz visām problēmām, uz visiem šķēršļiem pagaidām ir izdevies saglabāt ieņēmumus līdzšinējā apmērā.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **LNS nekustamo īpašumu energoefektivitātes paaugstināšanu**, saskārāties ar virkni problēmām.

Lai uzsāktu tehnisko (būvniecības) dokumentu sagatavošanu energoefektivitātes paaugstināšanas projektam, bija nepieciešama aktuālā kadastra lieta abām ēkām - Elvīras ielā 19 k-2, Rīga un Raiņa ielā 5a, Rēzeknē. Tās nebija iespējams iegūt, jo telpas bija nelegāli pārbūvētas un dabā esošā situācija (telpu izvietojums, starpsienu izvietojums, logi .u.c) atšķīrās no pēdējās kadastra lietas datiem. Telpas ar nelegālu pārbūvi ERAF projektos netiek finansētas. Līdz ar to vispirms bija jāveic pārbūves legalizācija abām ēkām.

Legalizācijas process ilga no 2017.gada līdz 2019. gada pavasarim. Telpu legalizācija abās ēkās izmaksāja 64 490,31 EUR.

Šajā laikā:

- a) tika veikti būvdarbi Rēzeknē un novērsta kapitālo sienu u.c. pārbūve, iegūta aktuālā inventarizācijas lieta;
- b) tika veikti iepriekšējo pārbūvju legalizācijas darbi, iegūta aktuālā inventarizācijas lieta;
- c) izstrādāti abu ēku energoefektivitātes novērtējuma dokumenti;
- d) iegūtas ēku tehniskā novērtējuma lietas;
- c) veikti iepirkumi būvuzraudzībai un projektēšanai;
- d) izstrādāti abu ēku būvprojekti un tie saskaņoti būvvaldēs un citur;
- e) veikti aprēķini un sagatavoti dokumenti LNS saimnieciskās darbības novērtējumam un valsts deleģēto funkciju veikšanas novērtējumam.

Abi projekti tikai iesniegti laikā - 2019.gada maijā. Abos iesniegtos projektos nekādi grozījumi netika pieprasīti, bet ar būvniecību saistīto dokumentu izvērtējums bija ilgs, tikai pieprasīti skaidrojumi par LNS saimniecisko darbību, papildinošos saimniecisko darbību u.c. informācija, un gala rezultātā līgumi par projektu ieviešanu noslēgti tikai 2020.gada janvārī.

Galvenās problēmas:

- 1) tehnisko projektu izstrādes laikā un projekta apstiprināšanas, ieviešanas laikā faktiskās būvdarbu izmaksu cenas ir kāpušas, līdz ar to ERAF finansējums ir nepietiekams;
- 2) mainījušies daudzi ar būvniecību saistītie noteikumi, tāpēc ir jāieplāno papildus izmaksas;
- 3) saskaņā ar CFLA pieprasījumu abi projekti tiek realizēti paralēli un līdz ar to dubultojušies administratīvais darbs.

Uz 20.06.2021. situācija ir sekojoša. Abos projektos veikti būvdarbu iepirkumi. Vislielākā problēma kandidātiem ar Zaļā iepirkuma prasību izpildi.

Pieteikumu skaits iepirkumos ļoti liels, līdz ar to ļoti garš izvērtējama periods.

Rīga:

- a) Projekta ieviešana Rīgā pagarināta līdz 2022. gada jūlijam;
- b) veikti trīs būvdarbu iepirkumi, no tiem divi ((kopā 18 piedāvājumi) pabeigti bez rezultāta - būvdarbu piedāvājuma cenas būtiski pārsniedza pieejamo finansējumu un neatbilda tehniskie piedāvājumi. Trešā iepirkumā iesniegti 10 piedāvājumi, pašreiz tie tiek vērtēti.

Rēzekne:

- a) jau uzsākta būvdarbu projekta ieviešana- pārnestas elektrības sadales;
- b) veikts iepirkums būvdarbu veicēja noteikšanai atlikušai būvdarbu daļai un ir pieņemts lēmums par

būvdarbu iepirkuma uzvarētāju. Pēc pārsūdzības termiņa beigām tiks slēgts būvdarbu līgums (prognozējoši 2021.gada jūlijā).

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt valsts deleģēto funkciju pakalpojumu realizēšanu**, panākts pastāvīgs valsts budžeta finansējums valsts deleģēto funkciju veikšanai, citu gadu saņēmām ar finansējuma palielinājumu. Finansējuma apjoms pa gadiem bija sekojošs:

2017. gadā finansējums **854 438,00 EUR** t.sk.

SRP – 486 534,20 EUR

Tulki izglītībā – 14 075,80 EUR

Tulki saskarsmē – 353 828,00 EUR

2018. gadā finansējums **955 508,00 EUR**, t.sk.

SRP – 504 653,00 EUR

Tulki izglītībā – 45 407,00 EUR

Tulki saskarsmē – 405 448,00 EUR

2019. gadā finansējums **954 488,00 EUR**, t.sk.

SRP – 503 632,59 EUR

Tulki izglītībā – 45 407,13 EUR

Tulki saskarsmē – 405 448,28 EUR

2020. gadā finansējums **1 071 046,00 EUR**, t.sk.

SRP – 620 190,59 EUR

Tulki izglītībā – 45 407,13 EUR

Tulki saskarsmē – 405 448,28 EUR

2021. gadā finansējums **823 764,00 EUR**, t.sk.

SRP – 372 908,59 EUR

Tulki izglītībā – 45 407,13 EUR

Tulki saskarsmē – 405 448,28 EUR

Valsts budžeta finansējums surdotehnisko palīglīdzekļu nodrošināšanai personām ar dzirdes traucējumiem:

2017. gadā finansējums TPL – 1 237 906,20 EUR;

2018. gadā finansējums TPL – 1 644 153,00 EUR;

2019. gadā finansējums TPL – 1 283 767,00 EUR;

2020. gadā finansējums TPL – 1 852 614,00 EUR;

2021. gadā finansējums TPL – 1 166 981,00 EUR

Pārskata periodā piesaistīts nepieciešamais finansējums pakalpojumu nodrošināšanai:

2017. gadā finansējums – 2 277 658,20 EUR;

2018. gadā finansējums – 2 815 576,00 EUR;

2019. gadā finansējums – 2 420 044,00 EUR;

2020. gadā finansējums – 3 110 449,00 EUR;

2021. gadā finansējums – 2 171 923,78 EUR.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt pašvaldību finansējuma piesaisti reģionālajām biedrībām**, tika sagatavoti un realizēti projekti finansējuma piesaistei LNS statūtos noteikto mērķu un uzdevumu realizācijai reģionālajās biedrībās. Finansējuma apjoms pa gadiem bija sekojošs:

2017. gadā (no septembra mēneša) finansējums – 6 267,18 EUR;

2018. gadā finansējums – 26 024,59 EUR;

2019. gadā finansējums – 41 667,59 EUR;

2020. gadā finansējums – 26760,80 EUR;

2021. gadā finansējums – 21 249,00 EUR.

Kopā pārskata periodā: 121 969,16 EUR

Sīkāk *skat.1. pielikuma* 5.darbības jomā “Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste” piektajā darbības pamatvirzienā.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību**, secinājām, ka tas nemaz tik vienkārši realizējams, kā kāds bija iedomājies. Šis darbības pamatvirziens LNS darbības programmā bija ieklausts 2016.gadā, bet likumu “Sociālā uzņēmuma likums” tika pieņemts tikai 2018.gada 1.aprīlī.

Bet LNS vadība pie šīs darbības pamatvirziena sāka darbu jau 01.11.2017. LNS prezidente Sandra Gerenovska kopā ar viceprezidenti Brigitu Lazdu, projektu nodaļas vadītāju Aiju Sannikovu un dienas centra “Rītausma” vadītāju Diānu Zālamani – Leiti Labklājības ministrijā tikās ar valsts attīstības

finanšu institūcijas ALTUM eksperti Alitu Grobiņu jautājumā par sociālā uzņēmuma statusa iegūšanu. Pēc tikšanās mēs sapratām, ka LNS nemaz pats nevar būt sociālais uzņēmums.

Šis jautājums palika atklāts, kamēr nav apstiprināti visi jaunie likumdošanas akti attiecībā uz sociālā uzņēmuma darbību. Tikšanās laikā LNS pārstāvji sniedza arī citus priekšlikumus un ieteikumus, kas aktuāli Latvijas Nedzirdīgo savienībai, lai dibinot sociālo uzņēmumu LNS tas būtu izdevīgi. Diemžēl vadība mūsu priekšlikumus neatbalstīja.

SU obligātais statuss ir SIA.

SU statusu varētu iegūt esošie LNS SIA vai LNS var dibināt jaunu SIA.

2021. gadā ir veikti grozījumi normatīvos aktos, un **SU virzieni** var būt:

- 1) mērķa grupu nodarbinātība (šiem SU katru gadu jāpalielina likumā noteikto mērķa grupas nodarbināto skaits par pusi salīdzinot ar iepriekšējo gadu);
- 2) mērķa grupu dzīves kvalitātes uzlabošana;
- 3) cita sociāli labvēlīga ietekme (ar sabiedrībai svarīgas problēmas risināšanu).

Lai SIA atbilstu SU kritērijiem t.ir piešķirtu statusu, statūtos jābūt obligāti noteiktam:

- 1) **mērķis** - veicināt sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanu un sekmēt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu nodarbinātību, radot sociālajiem uzņēmumiem labvēlīgu saimnieciskās darbības vidi;
 - 2) SIA **peļņa netiek sadalīta** (nedrīkst ieskaitīt LNS, kā dividendes), bet novirzīta mērķa sasniegšanai. Tieši šī iemeslā dēļ SU netika veidots uz kapitālsabiedrības “LNS nekustamie īpašumi bāzes, savādāk nevarētu notikt starp LNS un kapitālsabiedrību savstarpējie rēķini, un kapitālsabiedrība nevarētu ieskaitīt LNS peļņu, kā vienīgajam dalībniekam, ja būtu peļņa.
 - 3) SU mantu un finanšu līdzekļus atļauts izmantot **tikai statūtos norādītajiem mērķiem**;
 - 4) SU statuss **attiecas uz visu SIA** (visiem SIA darbības virzieniem, gan pamatdarbību, gan SU virzienu). Šī iemeslā dēļ netika SU veidots uz to kapitālsabiedrības bāzes, kuras iesaistītas valsts pasūtījumā.;
 - 3) **jāparedz**, ka SIA izpildinstitūcijā vai pārraudzības institūcijā ir iesaistīts mērķa grupas pārstāvis vai mērķa grupu pārstāvošas biedrības vai nodibinājuma pārstāvis, vai konkrētās jomas eksperts (un šāda institūcija arī pirms iesniegt pieteikumu par statusa piešķiršanu jānodibina).
- Tas nozīmē, ka **esošiem SIA vispirms jāmaina statūti.**

SIA saimnieciskai **darbībai ilgtspējīgai** - peļņu nesošai. Iegūstot statusu to jāpierāda (ar aprakstu).

Līdz ar to SU statusa iegūšanai:

- 1) jābūt ilgtermiņa biznesa, kas atbilst SU mērķim, idejai;
- 2) LNS valdes (vai domes) lēmumam par SU dibināšanu vai SIA statūtu maiņu;
- 3) jānodibina konsultatīvā padome vai cits;
- 4) jāmaina statūti vai jādibina jauns SIA;
- 5) jāgriežas SU komisijā ar pieteikumu u.c. dokumentiem;
- 5) jāvada SU darbība; jānodrošina publicitāte; jānodrošina atskaitīšanās.

Sīkāk skat.1. pielikuma 5.darbības jomā “Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste” sestajā darbības pamatvirzienā.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt finansējuma no dažādiem fondiem un grantu programmām piesaisti**, tika sagatavoti un realizēti projekti finansējuma piesaistei LNS statūtos noteikto mērķu un uzdevumu realizācijai.

LNS projektu izstrādes nodaļa darbojas ļoti labi, par to liecina atbalstītie projekti. Veiksmīgi realizēti iesāktie projekti un uzsākti jauni.

Finansējuma apjoms pa gadiem ir sekojošs:

2017. gadā (no septembra mēneša 4 projekti) finansējums – 116 560,86 EUR;

2018. gadā (10 projekti) finansējums – 57 505,10 EUR;

2019. gadā (10 projekti) finansējums – 109 351,60 EUR;

2020. gadā (17 projekti) finansējums – 160 447,76 EUR;

2021. gadā (11 projekti) finansējums – 139 458,06 EUR.

2022.gadā finansējums (par energoefektivitātes abiem projektiem) – 591 405,42 EUR.

Kopā pārskata periodā piesaistīts finansējums ieskaitot 2022.g.: 1 774 728,80 EUR

Sīkāk skat.1. pielikuma 5.darbības jomā “Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste” septītajā darbības pamatvirzienā.

Realizējot darbības pamatvirzienu, **nodrošināt ziedojumu un dāvinājumu piesaisti**, LNS statūtos noteikto mērķu un uzdevumu realizācijai tika piesaistīti ziedojumi. Finansējuma apjoms pa gadiem ir sekojošs:

2017. gadā (no septembra mēneša) finansējums – 513,00 EUR;

2018. gadā finansējums – 1520,00 EUR;

2019. gadā finansējums – 537,50 EUR;

2020. gadā finansējums – 336,10 EUR;

2021. gadā finansējums – 386,40 EUR.

Kopā pārskata periodā tika piesaistīti ziedojumi – 2780,00 EUR

Sīkāk skat.1. pielikuma 5.darbības jomā “Saimnieciskā darbība un finansējuma piesaiste” astotajā darbības pamatvirzienā.

LNS finansiālās darbības pamatu pārskata periodā veidoja septiņi ieņēmumu avoti:

1. Valsts deleģēto funkciju izpildes apmaksā;
2. LNS realizēto projektu apmaksā, t.sk. pašvaldību finansējums;
3. Ieņēmumi no LNS nekustamo īpašumu nomas, īres, pārdošanas;
4. LNS kapitālsabiedrību dividendes;
5. Ziedojumi un dāvinājumi;
6. LNS biedra naudas;
7. Maksas pakalpojumi.

LNS ieņēmumu un izdevumu pārskats pa gadiem EUR:

<i>Ieņēmumu veids</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021 (31.05.)</i>
Biedru nauda	7 147	9 361	8 499	8 724	6 570
Valsts deleģēto funkciju izpilde	2 277 658	2 815 576	2 420 044	3 110 609	2 166 733
Ieņēmumi no LNS nekustamo īpašumu nomas, īres, pārdošanas	166 963	136 909	134 357	126 415	128 208
LNS kapitālsabiedrību dividendes	55 519	190 000	72 000	88 213	103 604
Kopsolī abonēšanas maksa	2 735	2 555	1 633	2 054	2 000
Projektu ieņēmumi, pašvaldību finansējums	126 422,44	144 656	116 884	156 441	344 555
Ziedojumi, dāvinājumi	536	1 520	919	336	164
Maksas pakalpojumi	168,46	18	21	10	100
Citi ieņēmumi	2 423,82	56	58 177	21 646	120 000
<i>IEŅĒMUMI KOPĀ</i>	<i>2 639 573</i>	<i>3 300 651</i>	<i>2 812 534</i>	<i>3 514 448</i>	<i>2 871 934</i>
<i>IZDEVUMI KOPĀ</i>	<i>2704690</i>	<i>3 206 937</i>	<i>2 736 364</i>	<i>3 296 333</i>	<i>3 116 896</i>